

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 98. vuosikerta 11.11.2022

9 | 22

Tuotantoyhtiö
romahdutti
jäähiekko-
lähetysten
tekijäpalkkiot
s. 6

Selvitys:
Kallion
journalistikupla
on totta
s. 22

Kuka kantaa
vastuun
suomalaisille
työskentelevistä
fiksereistä?
s. 28

Toimittaja Vera Miettinen
teki rikoksista itselleen
tuottoisan bisneksen **14**

KUVA: TIMO MARTTILA

Freelancerit saivat viimein kollektiiviset neuvotteluoikeudet

s.39

Jussi Tuulensuu aikoo pitää Aamulehden Pirkanmaan suurimpana lehtenä

s.10

Maria Pettersson • maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Puoluekantojen tivaamisen sijaan pitäisi keskittyä lopputulokseen

Journalistien poliittiset kannat esiin! Eduskuntavaalien lähestyessä ja vaalimittelön kiihtyessä vanha vaatimus nousee tulevana kuukausina jälleen esiin. Kovin järkevä se ei ole.

Suomessa journalistien puoluekantoja ei ole juurikaan tutkittu. Kun asiasta puhutaan, viitataan yleensä kahteen selvitykseen. Ilkka Ruostetsaari on tutkinut median johtoportaasta eli päätoimittajien ja toimituspäälliköiden puoluekantoja. Tutkimus kertoo, että mediaeliitin keskuudessa kokoomus oli 50 prosentin kannatuksella ylivoimaisesti suosituin puolue. Luvit tosin ovat vanhoja, vuodelta 2011.

Keskustelijat, jotka haluavat väittää median olevan vasemmiston läpilyöjä, viittaavat usein Tampereen yliopiston opiskelijoiden puoluekantoja selvittäneeseen työhön vuodelta 2015. Se on kuitenkin hyödytön työkalu journalistien puoluekantojen selvittämiseen muun muassa siksi, että siinä ei tutkittu journalisteja.

Selvityksestä intoilijat muistavat erinomaisesti, että 75 prosenttia journalistiikan ja viestinnän opiskelijoista kertoi äänestävänsä vasemmistoa tai vihreitä, mutta unohtavat mainita, että vaikkapa matematiikan tai informaatiotutkimuksen opiskelijat olivat reippaasti enemmän vasemmalla. Jostain syystä matemaatikkoja ei kuitenkaan julkisessa keskustelussa pidetä Tampereen opiskelijaselvityksen perusteella erityisen vasemmistolaisina.

Päähänpintymä journalistien puoluekantojen paljastamisesta on sikälikin omituinen, että journalistit ovat todennäköisesti liikkuvia äänestäjiä siinä kuin muutkin ihmiset. Äänestäjät eivät myöskään omaksu puolueiden näkökantoja sellaisinaan – journalistit, kuten muutkin äänestäjät, saattavat olla tärkeistäkin asioista eri mieltä äänestämiensä puolueiden kanssa.

PUOLUEKANTOJEN TIVAAMISEN JALKOIHIIN jää pal-

KUVA: MEERI UTTI

Millaista journalismia syntyy, kun keskiluokkainen käsittelee köyhyyttä, työssäkäyvä työttömyyttä ja koulutettu kouluttamattomia?

jon tärkeämpiä kysymyksiä. Journalistit ovat varsin tietoisia, että heidän puoluepoliittista suuntautumistaan epäillään ja arvuutellaan nykyään melko paljon. Uutisointiin, juttujen valintaan ja näkökulmiin vaikuttaa kuitenkin moni muukin seikka: esimerkiksi asuinpaikka, ikä, luokka-asema ja elämäntilanne.

Journalisti 9/2022 kertoo, miten journalistit ovat jakaantuneet ympäri pääkaupunkiseutua. On reilua kysyä, kuinka paljon uutisten tekijöiden asuinpaikka vaikuttaa kaupunginosauutisten määrään ja sävyyn. Ollaanko tutkimusmatkalla tuntemattomassa, hiukan jännittävässä idässä vai kotoisasti Kalliossa?

Vaikuttaako sote-uutisointiin se, että työsuhteiset toimittajat ovat keskiluokkaisia ja työterveyden piirissä? Osataanko vanhustenhoidon ongelmiin tarttua ennen kuin oman vanhenevan äidin kohtelusta löytyy epäkohta? Miten kirjoittavat lapsiperheiden asioista ne, joilla lapsia ei ole tai joiden lapset ovat olleet

pieniä 30 vuotta sitten? Kuinka hyvää journalismia maahanmuutosta tekee toimittaja, joka ei tunne yhtään maahanmuuttajaa? Millaista journalismia syntyy, kun keskiluokkainen käsittelee köyhyyttä, työssäkäyvä työttömyyttä ja koulutettu kouluttamattomia? Aiheiden valintaan ja näkökulmiin vaikuttaa moni paljon perustavanlaatuisempi seikka kuin se, minkä numeron ihminen äänestyslappuun parin vuoden välein kirjoittaa.

MEDIAN VALLANKÄYTÖN sekä mahdollisten ennakkoasenteiden ja vinoumien tutkiminen on tärkeää. Sitä ei tehdä puoluekantoja tivaamalla vaan lopputulosta tarkastelemalla: millaisia juttuja suomalainen media julkaisee? Olisi hyvä, jos mediatutkijoiden ohella myös toimitukset ja mediayhtiöt tutkisivat säännöllisesti oman talon tuotteita. Lopputuloksen pitäisi olla kattava, tasapainoinen, reilu ja monipuolinen kuva yhteiskunnasta. ●

KUVA: FRIDA LÖNNROOS

Raja-aitakritiikki on ollut mediassa vaatimatonta, kirjoittaa Janne Zareff

s.9

Kannen/Takakannen kuva: Teemu Kuusimurto ja Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti 98. vuosikerta
11.11.2022

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 6757 401

TOIMITUSSIIHTEERI /
REDAKTIONSSSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 501 0716
Marja Honkonen (opintovapaalla)

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jalcom Oy 03 4246 5383
journalisti@atex.com

PAINO / TRYCKERI
Botnia Print, Kokkola
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330
PL 252, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 10/2022
ILMESTYY 9.12., AINEISTO 30.11.

ILMOITUSMYynti:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

VASTUULLISTA
JOURNALISMIA

Youtubessa tehdään parempia reportaaseja kuin valtamediassa, kirjoittaa toimittaja Iida Putkonen

Iida Putkonen, teksti ● Aapo Huhta, kuva

IIDA PUTKONEN

- 25-vuotias Lahdessa asuva oululaislähtöinen toimittaja ja taiteilija.
- Työskentelee tällä hetkellä YleX:n moni-mediatoimittajana.
- Toiminut aiemmin editoivana verkkotoimittajana Ylellä sekä Oulun ylioppilaslehden päätoimittajana.
- Tiedeviestinnän masteri ja kirjallisuuden kandidaatti Oulun yliopistosta.

Kun törmään lukijana reportaasiin, luen usein pelkän otsikon. Kävimme paikassa, jonne kuka tahansa ei pääse – tältä siellä näytti. Jo otsikon perusteella tiedän, että luvassa on jotain, minkä olen nähnyt jo sata kertaa aiemmin.

Tarina menee näin. Ensin on henkilö, joka tekee jotain kiinnostavaa, ehkä harvinaista työtä. Hän on vaikkapa hautausurakoitsija tai teho-osaston hoitaja. Hyvä! Mennään seuraamaan häntä. Henkilö on todennäköisesti syntynyt joskus, ryhtynyt työhön, kokenut tragediaa ja jatkanut elämäänsä.

Välillä jutussa ihmetellään henkilön tekemää työtä ja kuinka harva pääsee sitä eturiviin seuraamaan. Lopputulos on, että olen lukenut jälleen yhden ihmisen elämäntarinan oppimatta sen suuremmin uutta.

Pidän ihmisten tarinoista, mutta en reportaasiksi käärittynä. Rakastan reportaaseja, koska niistä voin oppia uutta ja kurkistaa uusiin maailmoihin. Syvemmälle kuin yhden ihmisen elämään.

Nykyään valtamedian reportaasit ovat kuitenkin kaukana kaipaamistani oivaltavista tutkimusretkistä. En usko, että ne palvelevat ketään. Jutut ovat ystävällisiä, valottavia ja selittäviä. Kysymyksiä ei herätetä vaan niihin tarjotaan valmis vastaus, joka noudattaa jo lukijalle tuttua kaavaa.

JUTTULAJIN ONGELMA ON, että tutkimusretkelle lähtevä toimittaja on kadonnut tekstistä puhujana. Toimittaja saat-
taa haistaa hautauskukkia tai lehmänkakkaa ja tuntee nihkeät kumihanskat navetan hämärässä, mutta harvoin hän panee itseään likoon tai tulee tekstissä esille tekijänä.

Ongelman ydin ei ole, etteivätkö toimittajat uskaltaisi. Toimittajat ovat yleensä rohkeita ja uteliaita. Pääsemme usein paikkoihin, joihin muilla ei ole pääsyä. Ongelma on ajanpuute. Arjen kiireessä ja paineissa on yksinkertaisesti helpointa tehdä juttu samalla tavalla kuin aiemminkin. Tiedämme, millaisilla rakenteilla ja otsikoilla saamme lukijoita, ja uuden kokeileminen veisi turhaan aikaa uutisvirran ruokkimiselta.

Helpoista klikeistä huolimatta väitän, että valmiiksi pureskeltu reportaasi on lukijalle ja medialle suurempi

haitta kuin hyöty. Kun valtamedia ei pysty täyttämään yllätystä kaipaavan yleisön tarpeita, yleisö siirtyy someen. Erityisesti videomuotoiset reportaasit ovat jo arkipäivää, vaikka moni katsoja ei tiedä kuluttavansa reportaasia.

Reportaasi pitäisi keksiä uudelleen.

YOUTUBESSA MILJOONIA KATSELUKERTOJA keräävä **Safia Nygaard** on esimerkiksi työskennellyt päivän kahvilassa, testannut ammattijärjestäjän palveluita ja käynyt kummallisissa matkakohteissa. **Jimmy Donaldson**, eli Mr Beast, on vieraillut vankilassa, palannut koulun penkille päiväksi ja elänyt aavikolla. Aiheita, joihin perinteinenkin media voisi hyvinkin tarttua – ja on tarttunutkin, vähemmän onnistuneesti.

Miten voisimme kuroa kuilua umpeen? Vastaus ei ole pelkästään videoiden tekeminen, mutta se voi auttaa. Videomuoto rajaa reportaasin eri tavalla kuin teksti. Videolle on mahdotonta valita tarkasti jokaista sanaa ja kuvaa, vaan se on tehtävä niillä materiaaleilla, jotka on saatu kuvatuksi. Videolla näkyvät kaikki tilanteen sivujuonteet ja rönsyt, myös epäonnistumiset, naurut ja pilalle menneet otokset; se, mikä tekstistä usein jää uupumaan.

Kulutan paljon videomuotoisia reportaaseja kaikenlaisista aiheista, kuten vaikka Ikean ruokatarjonnasta tai kummallisista hotelleista. Vietän reportaasien äärellä paljon aikaa, enkä kyllästy, vaikka video ei olisikaan täydellisesti käsikirjoitettu.

Reportaasiin kuuluvat tietynlaiset harhapolut, joissa kertoja on ihan pihalla tai epäonnistuu. En lopeta katsomista, vaikka kerronta kompastelee tai punainen lanka hukkuu hetkeksi. Haluan viihtyä, ihmetellä ja kyseenalaistaa, en kuluttaa pakettiratkaisua.

TOIVON HARTAASTI, että myös perinteinen media oppisi harhailemaan. Haluan tarinoita, joiden loppua en arvaa ennalta. Haluan lukea reportaaseja, joissa toimittaja onkin yhtäkkiä tyhmä, hämillään tai menettää malttinsa.

Haluan journalismia, joka saa minut ihmettelemään maailmaa, eikä yritä aina selittää kaikkea valmiiksi. Haluan jutun, joka palaa mieleeni vielä viikkojen tai vuosien päästä. Jutun, jota en voi unohtaa lounastauon jälkeen. ●

Tv-ohjaaja Pekka Lehto lopetti työskentelyn tuotantoyhtiö Suora Broadcastille, kun yhtiö pudotti työntekijöiden korvauksia yli 40 prosenttia. Myös moni muu kokenut työntekijä on jättänyt yhtiön, mikä on heikentänyt SM-liigaotteluiden televisiointien laatua.

SM-liigan jääkiekkolähetysten tuotantoyhtiö romahdutti palkkionsa – tekijät kaikkosivat

Manu Haapalainen, teksti ● Hanne Manelius, kuva

500

Yli 60-vuotiaiden työsuhteisten journalistien kuukausiansiot ovat 500 euroa suuremmat kuin alle 30-vuotiaiden. Yli 60-vuotiaiden kuukausipalkkojen keskiarvo on 4 204 euroa ja alle 30-vuotiaiden 3 704 euroa. Ikäryhmien eniten tienavassa kymmenyksessä ero on 1 181 euroa yli 60-vuotiaiden eduksi.

Lähde: SJL:n työmarkkinatutkimus 2022

"Tuomiossa ei ole mitään järkeä", sanoo oululaisen oikeistoaktivistin kunnianloukkaamisesta sakkorangaistukseen tuomittu toimittaja Tommi Parkkonen. Lue lisää: [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Jääkiekon SM-liigan tv-lähetysten kulis-
seissa on kuohunut syyskauden ajan.
Lähetysten tuotannosta jättäytyi jo
ennen kauden alkua pois suuri joukko
kokeneita tv-ohjaajia, kuvaajia, käyttö-
mestareita ja muuta henkilökuntaa.

Taustalla on erimielisyys palkkioista. Jääkiekko-
lähetykset MTV:n maksukanava C Morelle tuotta-
va tuotantoyhtiö Suora Broadcast on tarjonnut
palkkioita ja työehtoja, joita lähetysten tekijät
eivät ole voineet hyväksyä.

Suora Broadcast lähestyi tekijöitä viime kevää-
nä yllättävällä viestillä. Yhtiö halusi uudistaa toi-
mintaansa niin, että tekijöiden pitäisi jo ennen
kautta sitoutua kuukausipalkkaisina aiempaa
huomattavasti suurempaan määrään ottelulähe-
tyksiä.

Samaan aikaan työstä tarjottu korvaus heik-
keni merkittävästi. Suoralle työskentelemisen
lopettanut ohjaaja **Pekka Lehto** vahvisti syys-
kuussa *Ilta-Sanomille*, että 80 ottelun paketista
tarjottiin hänelle yhteensä 15 000 euron korvaus-
ta. Se olisi tarkoittanut, että Lehto olisi saanut ot-
telupäiviltä vain 190 euron korvauksen, kun hän
aiemmin sai 320 euroa ottelupäivältä.

Myös muut *Journalistin* haastattelemat tekijät
vahvistavat laskelman omalta kohdaltaan.

Suora Broadcastin ehdotus palkkioiden pie-
nentämisestä tuli tekijöille yllätyksenä, eten-
kin kun voimassa olleet alihankintasopimuk-
set kattoivat sekä nyt alkaneen jääkiekkokauden
2022–2023 että vielä seuraavankin kauden.

Tarkkaa tietoa tuotannosta lähteneiden mää-
rystä ei ole, mutta Suora Broadcastilta vahviste-
taan, että tuotantoon on tämän syksyn aikana
palkattu yli 30 uutta tekijää.

LIIGALÄHETysten OHJAAJAT OVAT TIIVIS, toisiaan työs-
sään sparraava ja auttava yhteisö. Eräs Suoralle
työskentelyn lopettaneista ohjaajista sanoo, ettei
yksikään hänen tietämistään ohjaajista jatkanut
tarjotuilla uusilla ehdoilla.

Poikkeuksen muodostavat ainoastaan suoraan
MTV:n palkkalistoille vanhoilla työehdoilla pal-
katut ohjaajat, jotka ohjaavat tavallista suurem-
pina tuotantoina toteutettavia pääotteluita.

Ohjaajien käteen jäävään palkkioon vaikut-
taa Suoran muutaman vuoden takainen rat-
kaisu siirtää kaikkien liigalähetysten ohjaajat
Pasilan Isoon pajaan rakennettuun lähetyskes-
kukseen.

Pasilassa on ottelupäivänä oltava jo tunteja

ennen ottelun alkua. Harva liigan ohjaajista asuu
Helsingissä. Työpäivä on pitkä, eikä Suora ole
suostunut korvaamaan matkakustannuksia oh-
jaajien neuvottelutarjouksista huolimatta. Vaik-
ka ohjaaja työskentelisi Helsingissä useita päiviä
peräjäälkeen, myöskään majoituskustannuksia ei
korvata.

"En ymmärrä, miksi minun pitäisi maksaa siitä ylimääräistä, että joku kulkee Helsinkiin kauempaa."

Johanna Koskela, toimitusjohtaja, Suora Broadcast

Journalistin haastattelema ex-ohjaaja sanoo, että
190 euron korvauksesta ei verojen ja polttoaine-
kulujen jälkeen jäisi tuntipalkaksi montaakaan
euroa. Ohjaaja haluaa pysyä nimettömänä, jotta
haastattelu ei vaikuttaisi hänen tulevaan työllis-
tymiseensä. Hän huomauttaa, ettei entinen 320
euron palkkiokaan vastannut ammattitaitoisen
urheilun tv-ohjaajan kohtuullista palkkiotasoa.

Palkkioita laskettiin jo vuosia sitten, kun tuol-
loin nimellä Streamteam toiminut Suora osti
lähetyskeskityä aiemmin tuottaneen Tuotantotalo
Wernen.

Suora Broadcastille työskentelyn niin ikään
lopettanut ohjaaja Pekka Lehto kertoo koitta-
neensa sopia yhtiön kanssa siitä, että matka- ja
majoituskulut Helsingin-keikoilta korvattaisiin
ainakin osittain.

"Minulle sanottiin, että tämä on siisti sisätyö,
olisit tyytyväinen, ei tästä enempää makseta.
Olin aika loukkaantunut siitä, että tämän verran
meitä arvostetaan. Ohjaaminen on suurta am-
mattitaitoa vaativa työ."

Lehto ajoi ohjaamaan otteluita asuinpaikka-
kunnaltaan Äänekoskelta. Matkaa kertyi kilo-
metreissä suuntaansa reilu 300, ajassa mitaten
nelisen tuntia.

Lehto sanoo, että Suoralta ei suoranaisesti pe-
rusteltu ajatusta palkkioiden alentamisesta. Hän
vakuuttaa toivovansa kaikkea hyvää koke-
neen kaartin tilalle tulleille uusille teki-
jölle.

Miksi lukijamäärät ovat ajaneet levikin ohi sanomalehden menestyksen mittarina? Helppo vastaus on: luvut ovat komeampia.

Tampereen yliopiston tiedotusopin dosentti Heikki Hellman. Lue lisää: journalisti.fi

Yle lopetti monikieliset koronauutiset,
tiedontarve jäi – tuottaja ei lupaa no-
peaa ratkaisua. Lue lisää: journalisti.fi

"Jokainen meistä tekee joskus sen ensimmäisen lähetyksensä. Toivon, että uudet tekijät onnistuisivat. Heille en ole millään tavalla katkera."

OTTELULÄHETYSTEN TASOA ON KRITISOITU alkukaudesta sosiaalisessa mediassa ja esimerkiksi jääkiekkomedia *Jatkoajan* suositulla keskustelupalstalla. Katsojat ovat ihmetelleet muun muassa kuvaamatta jääneitä maaleja, näyttämättä jääneitä hidastuksia ja lähetyksen puutteellisia ääniä. *Journalistille* kerrotaan, että palaute tekijöiden suuntaan on ajoittain ollut kiukkuista myös paikan päällä jäähalleissa.

"Haluaisin kysyä Suoran johdolta, mitä työtä he tekisivät muutaman euron tuntipalkalla"

Liigalähetyksen ohjaaja

MTV Urheilun ohjelmapäällikkö **Markus Autero** myöntää, että kiekkolähetyksissä on alkukaudella ollut aiempaa enemmän ongelmia. Autero toteaa, että Suoran toimintatavoista on koitunut MTV:lle, C Morelle ja SM-liigalle jonkinlaista mainehaittaa.

"Onhan siellä haasteita henkilökunnan vaihtuvuuden vuoksi ollut", Autero sanoo.

"Se menee osaksi varmasti sen piikkiin, että ihmisiä ajetaan sisään uusiin rooleihin ja työtehtäviin. Olemme tiiviisti yhteydessä Suoraan, ongelmat katsotaan aina läpi ja koitetaan parantaa. Valtaosin asiat sujuvat hyvin."

SUORA BROADCASTIN TOIMITUSJOHTAJAN Johanna Koskelan mukaan yhtiö on halunnut sitouttaa tekijöitä jääkiekkotuotantoihin aiempaa paremmin.

"Kuukausipalkkaiset työsuhteiset ovat alalla uutta ja siihen on liittynyt varmasti epäselvyyttä. Tarvitsemme määrällisesti niin paljon tekijöitä, että etukäteen sitouttaminen helpottaa työvuorojen buukkausta meillä suuresti. Palkkasuhde turvaa myös eläkkeenmaksun ja työterveyshoidon."

Koskelan mukaan on työntekijöillekin eduksi, että he tietävät hyvissä ajoin, milloin töitä on ja millaista palkkaa siitä maksetaan.

Ongelmaksi näyttäisi muodostuneen ennen kaikkea se, että palkka on hyvin pieni.

"Haluaisin kysyä Suoran johdolta, mitä työtä he tekisivät muutaman euron tuntipalkalla", *Journalistin* haastatteleva ohjaaja sanoo.

Toimitusjohtaja Koskela ei pidä poikkeuksellisenä, että etäohjauskeskuksesta työskentelevien ohjaajien matkakuluja ei korvata.

"Ennen etäohjausmalliamme ohjaajat lähtivät ulkotuotantoauton mukaan muun porukan kanssa ottelupaikkakunnalle. Kyllä he päivittäin matkustivat silloinkin", Koskela sanoo.

"Ja siihen minä taas en voi vaikuttaa, missä kukin asuu. En ymmärrä, miksi minun pitäisi maksaa siitä ylimääräistä, että joku kulkee Helsinkiin kauempaa."

Pekka Lehto huomauttaa, että ennen etäohjausaikaa ohjaajat saattoivat toivoa ohjattavakseen lähinnä omalla lähialueellaan pelattavia otteluita. Näin matkustamista ei todellisuudessa kertynyt yhtä paljon kuin nykyisin.

Koskelan mukaan henkilökunnan vaihtumisella ei ole ollut vaikutusta lähetyksen laatuun.

"En ole sellaista nähnyt. Kaikki, keitä olemme töihin ottaneet, ovat alalle koulutettuja osaajia. Minua harmittaa, että heidän työnsä jälkeä nyt mollataan lehtienkin palstoilla. Onko se sitten oikein? Kaikki uudetkin tekijämme ymmärtävät jääkiekkoa lajina, ja heitä on myös tarvittaessa työhönsä koulutettu."

Journalistin haastatteleminen työntekijöiden käsitys on päinvastainen.

"Olemme tehneet tätä kovina kiekkoihmisinä rakkaudesta lajiin", nimettömänä haastateltu ohjaaja sanoo.

"Teimme laadukkaita lähetyksiä, ja siksin tuotannon laadun alasajo surettaa. Nyt Suora on työvoimapulassaan nimenomaan pestannut lähetyksiin myös tekijöitä, jotka eivät ole aiemmin kuvanneet jääkiekkoa tai eivät edes seuraa lajia. Se näkyy tuotantojäljessä."

SM-LIIGA ON SUOMEN SUURIN urheilun tv-tuote. Lehtitietojen mukaan tv-oikeudet C Morelle ja MTV:lle välittänyt Telia maksaa oikeuksista liigalle yli 20 miljoonaa euroa vuodessa.

Ottelulähetykset tavoittivat viime kauden aikana 3,5 miljoonaa katsojaa. ●

TYÖSUHTEISTEN KESKIANSIOT UUELLE TUHATLUVULLE – ETÄTYÖHÖN OLLAAN TYYTYVÄISIÄ

Journalistiliiton työsuhteisten jäsenten keskiansiot ovat nousseet ensimmäistä kertaa yli 4000 euron. Keskimääräinen kokonaisansio on nyt 4010 euroa. Tämä selviää Journalistiliiton juuri valmistuneesta työmarkkinatutkimuksesta.

Nousua vuoden 2020 tutkimukseen verrattuna oli 3,5 prosenttia.

"Nousun takana ovat liiton käymät työehtosopimusneuvottelut", Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** sanoo.

Miesten keskiansio oli nyt 4120 euroa, kun naiset jäivät 3954 euroon. Naisen euro on siis 96 senttiä. Kaikkien suomalaisnaisten euro on 85 senttiä.

"Tavoittelemme toki täyttä palkkatasa-arvoa, työtä siis vielä on", Savolainen toteaa.

Lehdistön, Ylen ja MTV:n työsuhteisten journalistien mediaansio oli viime huhtikuussa ensi kertaa yhtä suuri eli 3900 euroa. Aiemmin kaupallisen tv-puolen palkat olivat lehdistöä paremmat.

PANDEMIATALVEN JÄLKEEN tämän vuoden huhituksessa tehdyssä tutkimuksessa kysyttiin myös vastaajien etätyömahdollisuuksista ja tyytyväisyydestä etänä työskentelyyn. Etämahdollisuus oli peräti 90 prosentilla vastaajista. Heidän työajastaan 57 prosenttia oli tehty etänä.

68 prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että etätyömahdollisuus on parantanut jakamista ja elämänlaatua.

75 prosenttia vastaajista oli tyytyväinen työpaikan etätyöjärjestelyihin. Toisaalta etätyövälineet ja ergonomia jakoivat selvemmin mielipiteitä. 53 prosenttia piti välineitä riittävinä, 43 prosenttia ei.

Kysyttäessä etätyön tulevaisuudesta 77 prosenttia vastaajista oli hybridimallin eli etä- ja lähityön yhdistelyn kannalla.

Manu Haapalainen

Lisää aiheesta sivulla 12.

KESÄTYÖHAKU ALKAA LOPPIAISENA – ILMOITUKSIA VOI JÄTTÄÄ AIEMMIN

Journalistiliitto ja mediatalot ovat jälleen sopineet, että kesätyöntekijöiden haku alkaa vuodenvaihteen jälkeen. Journalistiliiton aloitteesta vuonna 2019 sovitettu suositus koskee julkista kesätyöhakua, ei esimerkiksi tuttujen työntekijöiden palkkaamista.

Kesätyöpaikoista voi ilmoittaa aiemminkin, mutta

suositusten mukaisesti hakemusten käsittely alkaa vasta loppiaisena.

"Ilmoitukset avautuvasta hausta voi julkaista jo ennen loppiaista, mutta haut avataan ja hakija jättää hakemuksensa 6. tammikuuta 2023 alkaen", Journalistiliiton opiskelijatoiminnasta vastaava **Laur**

Forsén sanoo.

Kesätyöhaun myöhentämisen taustalla on opiskelijoiden toive. Haut alkoivat takavuosina jopa syys-lokakuussa.

Manu Marttinen

Pitäisikö journalistien ryhtyä oppositioksi?

Syyskuun lopussa Rajavartiolaitos tiedotti, että se haluaisi Suomen itärajalle aidan estämään laittomia rajanylityksiä. Todennäköisesti satoja miljoonia maksavan hankkeen rakentamisesta saavutettiin nopeasti vahva poliittinen yksimielisyys. Opposition kritiikki koski lähinnä sitä, miksei hallitus pystytä aita nopeammin.

Toimittajat ovat satunnaisesti nostaneet esiin myös aita kritisoineita ääniä. Esimerkiksi osa tutkijoista on kyseenalaistanut aidan rakentamisen hyödyt. Kritiikin määrä mediassa on kuitenkin ollut vaatimaton.

Kalliin aidan rakentaminen olisi periaatteessa journalismille aivan ihanteellista ainesta laajaan ja äänekkääseen debattiin. Muurit ja aidat ovat pitkään symboloineet toisille turvaa, toisille itsekkyyttä. Aikana, jolloin kaikki vaativat kilpaa velanoton lopettamista, kallis ja oletettavasti jatkuvaa ylläpitoa vaativa hanke voisi olla helppo säästökohde. Juuri minkäänlaista debattia ei kuitenkaan ole nähty.

Se ei ole ihme. Ajan ahdistavuus tuo kannatusta hankkeille, joita voidaan perustella turvallisuudella. Poliitikassa mikään puolue ei halua olla rintamakarkuri. Mutta pitääkö myös journalismin tyytyä lähinnä toteamaan aidan laaja kannatus? Vai tuleeko meidän luoda julkista keskustelua, mikäli sitä ei muuten synny?

Yhteiskunnallisessa keskustelussa kritiikki ei nimittäin tarkoita pelkkää vastustamista. Se jalostaa ideoita. Jos hyväksymme ajatuksen ensimmäisen version, se tuskin koskaan jalostuu parhaaksi mahdolliseksi ideaksi.

JOURNALISMISSA TOIMITTAJAT eivät tavallisesti toimi varaoppositiona. Etenkin politiikan journalismissa voidaan yleensä luottaa siihen, että kun hallitus esittää jotain, oppositio vastustaa. Journalismissa

voidaan raportoida eri kantoja, tarkistaa niiden perusteeksi esitettyjä faktoja ja pyytää asiantuntijanäkemyksiä politiikan ulkopuolelta. Idea jalostuu.

Marssijärjestys varmistaa, että journalismi näytetään puolueettomana. Toimittaja ei itse kritisoi, vaan etsii juttuunsa jonkun muun, joka kritisoi. Tätä kutsutaan objektiivisuuden strategiseksi rituaaliksi.

Kriisiaika kuitenkin muuttaa asetelmaa. Mitä journalistien pitäisi tehdä, jos poliittinen oppositio lopettaa kritiikin? Pitäisikö hylätä objektiivisuuden viitta ja ryhtyä oppositioksi vallanpitäjien hankkeille silloin, kun politiikasta sellaista ei löydy? Aita tuskin jää viimeiseksi turvallisuushankkeeksi, joka nauttii laajaa poliittista tukea kaikista puolueista. Asiaa pitää siis pohtia myös jatkossa.

Journalismin imagon kannalta oppositiona toimiminen on tietenkin ongelmallista. Yleisön silmissä ei välttämättä vaikuta siltä, että journalisti haluaa toimia rakentavana ideoiden opponenttina. Jos hanketta kannatetaan kaikissa puolueissa, ja toimittaja nostaa silti esiin hanketta vastustavia argumentteja, näyttää siltä, että toimittaja vastustaa hanketta. Kaikista puolueista löytyy poliitikkoja, jotka ovat jo vuosia antaneet ymmärtää, että toimittajien kriittiset puheenvuorot ovat ilmauksia toimittajien omista poliittisista kannoista. Tämä on myös somessa erittäin suosittu tapa reagoida kriittisiin uutisiin. Poliitikkojen tukijoukot ovat kärkkäitä tulkitsemaan journalistisen kritiikin omia poliitikkojaan ja näiden ajamia hankkeita kohtaan puoluepoliittisesti motivoituneena ajohtina.

Vähintäänkin toimittajia pidettäisiin ikävinä veneen keikuttajina muutenkin hankalina aikoina. Mutta onko meillä hankalina aikoina varaa tyytyä ideoihin, joita ei ole kunnolla koeteltu? ●

Jussi Tuulensuu, 45

- Aamulehden vastaava päätoimittaja 2018–
- Aamulehden päätoimittaja 2015–2018. Aiemmin muun muassa ulkoasupäällikkö Sanoman aikakauslehtiryhmässä, konsultti median sisältö- ja ulkoasu-uudistuksissa, *Kauppalehti Option* ulkoasuvastaava ja toimitussihteeri, *Journalistin* ulkoasutoimittaja ja ylioppilaslehti *Aviisin* päätoimittaja.
- Kansainvälisen sananvapausjärjestön International Press Instituten hallituksen jäsen ja Suomen ryhmän puheenjohtaja.
- Opiskellut tiedotusoppia Tampereen yliopistossa.
- Asuu Tampereella, syntynyt Hämeenlinnassa. Käynyt koulut Salossa ja Halikossa.
- Harrastaa veneilyä ja kulinarismia. Perheessä puoliso ja 7-vuotias adoptioipoika sekä kääpiömäyräkoira.

Tähtäät siihen, että Aamulehti pysyy Pirkanmaan suurimpana sanomalehtenä, Jussi Tuulensuu

Aamulehden vastaava päätoimittaja muistelee ylpeydellä aikaansa suomalaisen ay-liikkeen palveluksessa.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

Olet erittäin kunnianhimoinen. Tähtäät siihen, että Aamulehti pysyy Pirkanmaan suurimpana sanomalehtenä.

Ilman kunnianhimoa ei ole mitään. Eniten minua ilahduttaa se, että meidän toimituksella todellakin on kunnianhimoa ja mainitsemasi tavoite ei ole kovin kunnianhimoinen. Tähtäämme siihen, että teemme elinvoimaista laadukasta journalismia myös tulevaisuudessa.

Tampere on hyvässä talousnosteessa. Alueen ykköslehden tehtävä on kannustaa, ei häiritä liike-elämää turhan kriittisellä journalismilla.

Kerrankin joku ymmärtää alueellisen ykkösmedian journalismin tehtävän täsmälleen oikein. Rehellisyys nimissä täytyy sanoa, että kannustamiseen saattaa joskus liittyä sellainen journalismi, joka auttaa erottelemaan hyvät akanoista.

Olit tyytyväinen, että Helsingin Sanomat uutisoi perusteellisesti Uros-areenan talousotkuista, ettei Aamulehden tarvinnut leimautua veneenkeikuttajaksi.

Eivätköhän kaikki täällä ole samaa mieltä siitä, että on hyvä, että Oulun jätkistä ei näy enää edes perävaloja. *Hesarin* lisäksi STT oli asiassa aktiivinen. Kyseessä oli hyvin läpinäkymätön yhtiö, josta tietojen saaminen oli hankalaa. Kirjoitit kolumnissasi syyskuussa, että "Helsingin on nyt ryhdistädyttävä". On luontevaa, että päätoimittaja Tampereelta antaa Helsingille neuvoja.

Kun kysymys on kansainvälisten monitoimiareenoiden rakentamisesta, niin pieni kannustus on tarpeen. Nokian areenaa ketuttaa koko ajan myydä kansainvälisille artisteille ei-oota. Kaikki monitoimiareenahankkeet pitää toteuttaa Helsinkiin välittömästi.

Johdat ennen kaikkea toimituksen prosessia. Ihmisten johtamisen olet jättänyt suosiolla kollegoille, jotka pitävät ihmisistä.

Erittäin houkutteleva ajatus, mutta olen joutunut huomaamaan, että myös ihmisiä johtavia ihmisiä pitää johtaa ja toisaalta prosesseja tekevät pelkästään ihmiset.

Et malta odottaa, että pääset taas kirjoittamaan Tampereen virkeää taloutta kehuvaan mielipidekirjoituksen.

Oikein hyvä aihe. Olin aikeissa tehdä seuraavan kolumnin kestävyysvajeesta, mutta kun idea tuli tässä esille, niin tehdään sitten siitä.

Pääsit Aamulehden vastaavaksi päätoimittajaksi, koska tulet niin hyvin toimeen Alma Median johdon kanssa toisin kuin eräät naispäätoimittajaehdokkaat.

Tulen tietenkin hyvin toimeen Alma Median johdon kanssa, mutta saattaa olla, että se ei nyky maailmassa vielä ihan riitä tällaiseen rekrytointiin.

Käänsit Aamulehden verkkosivujen kävijämäärät nousuun, mutta et ole ihan varma, miten.

Se on minulle täysi mysteeri edelleen, mutta luulen, että se liittyy meidän kyvykkäisiin journalisteihin ja työyhteisöön. Keskeistä oli journalismin tekemisen ja myymisen kääntäminen mobiiliasentoon.

Kauppalehti Option AD:na lyhentelit toimittajien juttuja omavaltaisesti. Olit siellä tekemässä hyvännäköistä lehteä, et hankkimassa toimittajakavereita.

Kansainvälisten ulkoasupalkintojen lukumäärällä mitattuna tämä onnistui, ja kyllä sieltä yllättävän monta toimittajakaveria kuitenkin jäi.

Olit myös Journalistin ulkoasutoimittaja. Halkeat edelleen ylpeydestä, koska sait palvella suomalaista ay-liikettä.

Halkean edelleen ylpeydestä, kun muistan, miten erinomaisen hyvää lehteä silloin tehtiin – myös silloin.

Teit Journalistin toimituksen oveen lapun, jonka mukaan sisään astuvasta ihmisestä tehdään rukkaset. Sait lopulta ihan komean rukkaskokoelman.

Heh. Tämän koiruuden olin autuaasti jo unohtanut. Muistelen, että olin huono taittamaan kiireessä isoja sivumääriä ja keskustelemaan samanaikaisesti. Pelotevaikeus oli merkittävä, koska rukkasia ei tarvinnut tehdä – ainakaan kovin monia. ●

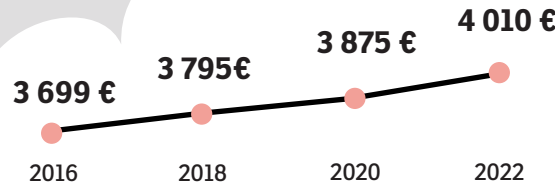
Näin työskentelevät ja tienaaavat työsuhteiset jäsenet

Journalistiliiton työmarkkinatutkimuksen mukaan työsuhteisten journalistien ansiot ovat kasvussa. Valtaosa vastaajista haluaa jatkossakin tehdä etätöitä.

Manu Haapalainen, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

ANSIOTASON KASVU

Kaikki vastaajat

+3,5 %

Muutos edelliseen (2020) tutkimukseen

Lehdistön osalta keskiarvoa nostavat mm. iltapäivälehdet, valtakunnalliset päivälehdet ja yleisaikakauslehdet, samoin järjestö- ja ammattilehdet. Keskiarvoa laskevat paikalliset ja kaupunkilehdet.

KESKIMÄÄRÄINEN KUUKAUSIANSIO IÄN MUKAAN

Alle 30-vuotiaat

3 704 €

30-39-vuotiaat

3 807 €

40-49-vuotiaat

3 945 €

50-59-vuotiaat

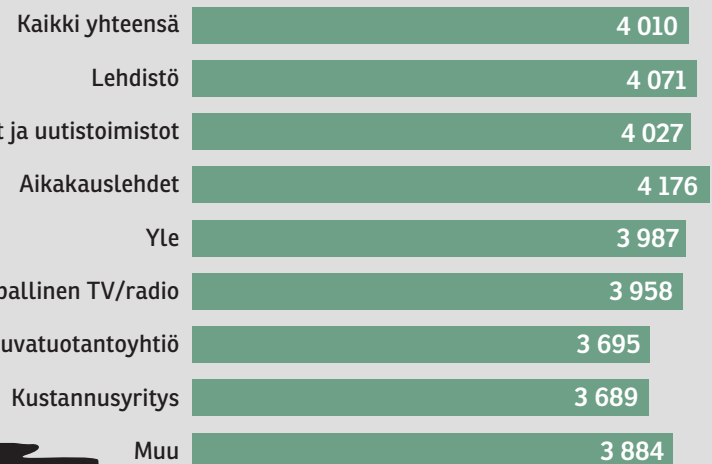
4 200 €

Yli 60-vuotiaat

4 204 €

KESKIMÄÄRÄINEN KOKONAISSANSIO TYÖPAIKAN MUKAAN

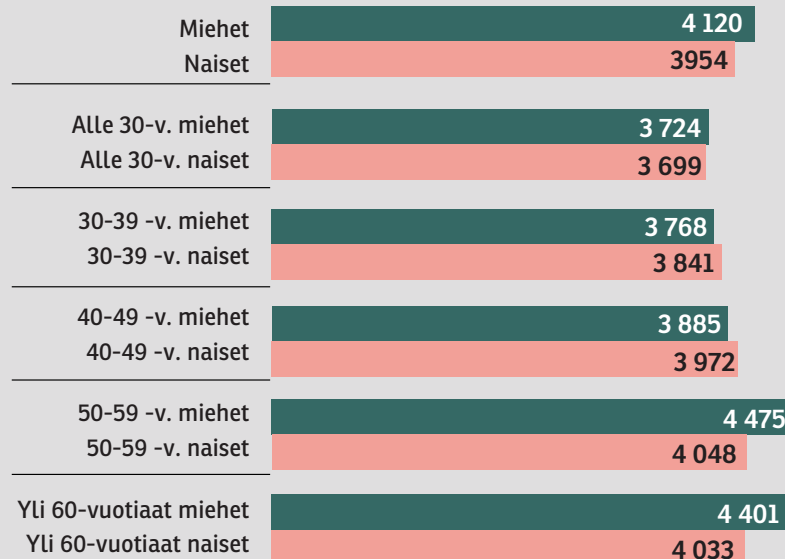
euroa kuukaudessa

Suurinta palkkaa jäsenistöstä saavat keskimäärin lehdistössä työskentelevät. Palkkakuopassa ollaan kustannusyrityksissä sekä tv-tuotannoissa.

KESKIMÄÄRÄINEN KOKONAISSANSIO SUKUPUOLEN MUKAAN

euroa kuukaudessa

Miesten ansiotaso on edelleen naisia korkeampi. Ikähaarukassa 30-49 naiset kuitenkin tienaaavat miehiä enemmän. Ero miesten hyväksi kertyy ennen kaikkea vanhemmista, eniten tienaaavista ikäluokista.

"naisen euro" on siis noin

0,96 €

Tutkimuksen toteutti Kantar Public. Kyselyyn vastasi 1301 liiton jäsentä.

TYÖAIKA

Keskimääräinen
viikkotyöaika, tunteja

36,3

Kaikki

36

Lehdistö

36,5

Yle

37,7

Kaupallinen
TV/radio

39

Tv- ja elokuva-
tuotannot

90 %

vastanneista oli huhtikuussa 2022
saanut mahdollisuuden tehdä etätöitä.

Kaikista vastaajista

77 %

oli tyytyväisiä työpaikan
etätyöjärjestelyihin.

KESKIMÄÄRÄINEN KUUKAUSIANSIO ALUEEN MUKAAN

Maakunnan
pääkaupunki

3 900 €

3 592 €

Muu
kaupunki
tai kunta

4 138 €

Pääkaupunkiseutu

KOKONAISANSIO JOURNALISTISEN AIHEALUEEN MUKAAN

euroa

Uutiset ja ajankohtainen	3 911
Yleisjournalismi	4 164
Talous, politiikka, työmarkkinat	4 532
Ulkomaat	4 734
Kulttuuri	4 032
Viihde	3 793
Urheilu	4 216
Lifestyle	3 987
Fiktio, draama, viihde	4 102
Dokumentti	3 979
Muu	4 125

ETÄTYÖ

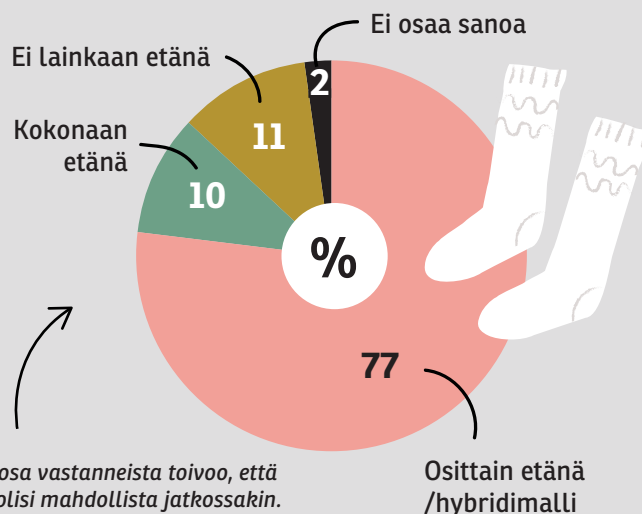
Osuus työajasta etätöitä huhtikuussa 2022
(niistä joilla etätyömahdollisuus oli)

	prosenttia
Kaikki	57 %
Lehdistö	53 %
Yle	67 %
Kaupallinen TV/radio	34 %
Tv/elokuvatuotantoyhtiö	48 %
Kustannusyritys	67 %
Muut	63 %

Etätyön suuressa määrässä näkyy pandemiatlven 2021–22 jälkivaikutus.

ETÄTYÖN TEKEMINEN JATKOSSA

Miten jakaisit jatkossa aikasi lähityön ja etätyön välillä?

MEDIA-ALAN YRITTÄJÄ

Rikostoimittaja Vera Miettinen oli jo luopua journalistin urasta. Nyt hänellä on kasvava media-alan yritys. Miten ihmeessä?

Nina Erho, teksti • Teemu Kuusimurto, kuvat

Vera Miettinen perusti vuonna 2020 kustantamon, joka julkaisee journalistisin periaattein tehtyjä tarinallisia sisältöjä eli true crimea.

Ottaisitko 20000 euron lainan perustaaksesi kustantamon ja julkaistaksesi elinkautisvangin kirjan?

Freelancetoimittaja **Vera Miettinen** päätti vuonna 2020 tehdä juuri niin. Hän keskeytti muut työnsä ja ryhtyi työstämään elinkautisen tuomion saaneen murhaajan **Henry Nymanin** tarinaa.

Miettinen oli tehnyt aiemmin Nymanista rikosjuttuja *Alibiin*. Vuonna 2019 Nyman otti Miettiseen yhteyttä, kertoi kirjoittaneensa tarinan ja kysyi, haluaisiko Miettinen lukea sen.

"Ajattelin, että nyt kun tilaisuus annetaan, siihen pitää tarttua. Kustannan kirjan ja kokeilen, tuleeko siitä mitään", Miettinen, 37, sanoo.

VERA MIETTINEN EI OLE KÄYNYT journalistikorkeakouluja tai työskennellyt isoissa uutistoimituksissa. Kipinä toimittajaksi syttyi vuonna 2002 Helsingin tekniikan alan oppilaitoksessa Heltechissä. Miettinen opiskeli siellä media-assistentiksi pääaineenaan valokuvaus, mutta opintoihin kuului myös kurssi toimittajan työstä. Kun luennoitsija kertoi toimittajan ominaisuuksista, Miettinen hörsti korviaan. *Kirjoitustaito, puhetaito, analyyttinen ajattelu, sosiaalisuus, kekseliäisyys, uteliaisuus, kiinnostus, yleissivistys...* Miettinen on säilyttänyt opiskeluaikaiset muistiinpanonsa. Listan viereen hän on kirjoittanut: *olen utelias ja kiinnostunut asioista.*

Opintojen aikana Miettinen oli työharjoittelussa *Töölöläisessä* ja myöhemmin kesätöissä *Seiskassa* ja *Ohossa*. Kun toimittajan töitä ei niiden jälkeen löytynyt, Miettinen työskenteli muun muassa myyntineuvottelijana DNA:lla ja Elisalla vuodesta 2006.

Vuonna 2009 hän kävi työn ohessa Laajasalon opiston vuoden mittaisen toimittajalinjan ja sai sen jälkeen kymmenen kuukauden sijaisuuden *Helsingin Uutisten, Länsiväylän* ja *Vantaan Sanomien* rikostoimittajana. Rikosjournalismi kiinnosti Miettistä, mutta hän huomasi, ettei ole kovin hyvä löytämään skuppeja. Myöskään monen uutisen kirjoittaminen päivässä ei kuulunut hänen vahvuksiinsa.

"Olen toimittajana hidas. Halusin perehtyä rikoksiin yksityiskohtaisesti ja käsitellä myös tapahtumia niiden taustalla", Miettinen sanoo.

Se onnistui *Alibissa*, johon hän alkoi kirjoittaa säännöllisesti freelancerina vuonna 2010. *Alibin* juttuja tehdesään Miettinen solmi valtavan määrän kontakteja, joista on ollut myöhemmissä töissä ja rikoskirjojen kustantajana hyötyä.

"Tapasin satoja ja satoja rikollisia, uhreja ja viranomaisia. Olin asunut nuoruudessani niin *Töölössä* kuin *Vuosaaressa*, ja elämässäni oli aina ollut keskenään eri taustaisia ihmisiä. *Alibi* vahvisti entisestään kykyäni kohdata ihmiset sellaisina kuin he ovat riippumatta tulotasosta, tittelistä tai roolista. *Alibi* on aina antanut äänen myös

rikoksen tekijöille. Se teki true crimea omalla tyylillään jo kauan ennen kuin ilmiö tuli Suomeen", Miettinen sanoo.

Vuosina 2014–2018 Miettinen avusti myös *Journalistia*. Marraskuussa 2014 ilmestyi Miettisen kirjoittama juttu otsikolla *Kahden leirin sota*. Se kertoi Helsingin huume- ja poliisin päällikön **Jari Aarnion** rikosepäilyjen jakaneen rikos- ja oikeustoimittajat kahteen vastakkaiseen leiriin. Osa toimittajista suuttui jutusta.

"Olen ymmärtänyt aselman vasta jälkikäteen. Olin vasta pari vuotta aiemmin ryhtynyt rikostoimittajaksi, ja sitten kirjoitan jutun, joka käsittelee melkein kaikkia rikostoimittajia. Osa kollegoista kääntyi minua vastaan. Sitten asiat on sovittu, mutta se oli yksi vahvimmista hetkistä, joina olin vaihtaa alaa."

FREELANCEVUOSINA MIETTINEN HAKI ajoittain palkkatöihin mediatoloihin ja kerran keskusrikospoliisin viestintään. Vuosina 2014 ja 2016 hän haki Poliisiammattikorkeakouluun ja vuonna 2019 Rikosseuraamusalan koulutuskeskukseen, jossa koulutetaan työntekijöitä vankiloihin. Miettinen tuli freelancetyöllään toimeen, mutta matka tilanteeseen oli ollut pitkä ja mutkikas, ja usko journalistina pärjäämiseen oli ajoittain koetuksella. Vaikka Miettinen oli parikymppisestä saakka halunnut toimittajaksi, hänestä tuntui, ettei hän ollut vielä löytänyt parasta mahdollista tapaa toteuttaa kutsumustaan. Hän halusi vaikuttaa yhteiskuntaan enemmän.

Vuonna 2016 Miettinen hakeutui ely-keskuksen toisen asteen yrittäjäkoulutukseen. Idean kustantamon perustamisesta hän keksi juuri ennen koulutuksen valinta-haastattelua.

Vuoden aikana Miettinen tutustui kustannusalaan ja suunnitteli yrityksensä liiketoimintaa ja markkinointia. Henry Nymanin yhteydenoton jälkeen hän jatkoi koulutuksessa aloittamaansa työtä. Koska kustantamo tarvitsi enemmän kuin yhden kirjan, Miettinen kysyi vankilapsykologi **Pia Puolakalta**, kiinnostaisiko tätä kirjoittaa hänen kustantamolleen kirja. Puolakkaan Miettinen oli tutustunut haastatellessaan tätä muutamaa kuukautta aiemmin. Kolmas tuote olisi Miettisen oma kirja kahdeksanvuotiaasta **Eerikasta**, jonka isä ja äitipuoli murhasivat.

Miettinen oli kirjoittanut *Eerika*-kirjaa vuodesta 2012. Koska Miettisen oma tytär oli suunnilleen saman ikäinen kuin Eerika, tapaus vaikutti häneen enemmän kuin muut työtehtävät. Hänestä tuntui tärkeältä käsitellä sitä laajemmin kuin uutisjutuissa, jotta joku toinen lapsi voisi säästyä Eerikan kohtalolta. Sitä oli mahdollista käsitellä, koska asiakirjat olivat poikkeuksellisen julkisia.

Tapaus oli kuvottava, mutta Miettinen uskoi vahvasti, että Eerikan tarinalle löytyisi lukijoita. Muut eivät usko-neet. Kirjalle ei ollut löytynyt kustantajaa.

Miettisen oma kustantamo Deadline Kustannus aloitti toimintansa toukokuussa 2020.

Aluksi piti löytää kirjoille jälleenmyyjät. Miettinen otti yhteyttä kovakantaisia kirjoja myyviin kirjakauppoihin ja päivittäistavarakauppoihin, mutta ne eivät kiinnostuneet. Lehtipiste kiinnostui pokkareista. Äänikir-

Vera Miettisen elämän käännekohtia on ollut Julius-veljen kuolema onnettomuudessa vuonna 2015. Sen jälkeen hän kävi kriisiterapiassa ja terapiassa. "Terapiassa ymmärsin, että ei minulla olekaan ollut ihan normaali elämä."

japalvelu Storytel vastasi, ettei yleensä tee sopimusta uuden kustantamon kanssa, ellei siltä ole tulossa vähintään viittä kirjaa.

Miettisen aiheet kuitenkin tekivät vaikutuksen, ja sopimus syntyi kolmella.

Henry Nymanin *Elinkautinen* ilmestyi syyskuussa 2020, Pia Puolakan *Narsistit vankilassa* ja Miettisen *Eerika* joulukuussa. Äänikirjapalveluista Miettisen kirjat julkaistiin Storytelin lisäksi Nextoryssa ja BookBeatissa. Kun *Eerika* alkoi kerätä niissä paljon yleisön arvioita, Miettinen ajatteli, että sen kuuntelijaluvut saattaisivat olla hyvät. Ensimmäisenä tuli BookBeatin raportti, jonka mukaan *Eerikaa* oli kuunneltu pelkästään siellä ensimmäisen kuukauden aikana 7000 kertaa.

"Silloin ajattelin, että kirjahan kiinnostaa."

Keväällä 2021 Miettinen sai soiton Suomalaisesta Kirjakaupasta: se halusi *Eerikan* myyntiin kovakantisena.

Vuonna 2021 kirjaa myytiin paperisena, sähköisenä ja äänikirjana yhteensä lähes 40 000 kappaletta. Se oli vuoden kuudenneksi eniten myynyt kotimainen tietokirja. Nyt kirjaa on Miettisen mukaan myyty 60 000 kappaletta.

Miettisen kustantamon liikevaihto on kasvussa. Ensimmäisenä toimintavuonna sitä kertyi muutamassa kuukaudessa 56 000 euroa. Vuonna 2021 se oli 379 000 euroa. Molemmat tilikaudet olivat voitollisia. Viime vuonna kustantamo teki seitsemällä kirjalla voittoa 109 000 euroa.

VERA MIETTINEN PÄÄTTI ERIKOISTUA rikos- ja oikeustoimitajaksi 2010-luvun alussa. Nyt hänellä on kustantamo, joka julkaisee journalistisin periaattein tehtyjä tarinallisia sisältöjä eli true crimea. Miettinen ei ole enää pelkästään toimeksiantajien ehdoilla

"En halua olla kova rikostoimittaja tai journalistikone, vaan tuoda itseni esille myös ihmisenä ja olla helposti lähestyttävä", Vera Miettinen sanoo.

työskentelevä freelancer vaan yrittäjä, joka päättää toisten töistä.

Kun Miettistä pyytää mainitsemaan elämän ja työelämän käännekohtia, hän liikuttuu kyyneliin.

"Veljeni kuolema. On elämä ennen sitä ja sen jälkeen, se on selkeää", Miettinen sanoo.

Miettisen pikkuveli **Julius** kuoli onnettomuudessa vuonna 2015.

Vain vuotta aiemmin Miettisen äiti oli sairastunut rintasyöpään.

Miettinen sanoo, että kokemukset veivät häneltä perusturvallisuuden tunteen ja saivat hänet pelkäämään läheistensä menettämistä. Toisaalta ne opettivat ymmärtämään itseä ja muita.

"Juliuksen kuolema kasvatti minua myös toimittajana. Kun on itse menettänyt odottamatta läheisen, on helpompi suhtautua haastateltavaan, joka on kokenut saman. Tietenkin läheisen menettäminen henkirikoksen uhrina on eri asia kuin onnettomuudessa. Mutta yhtä kaikki läheisen kuolema on omanlaisensa kokemus."

Veljensä kuoleman jälkeen Miettinen kävi kriisiterapiassa ja sen jälkeen terapiassa. Hän tarkasteli elämäänsä, johon oli kuulunut huumekokeiluja, rankka parisuhde, esikoistytären yksinhuoltajuus ja kymmenien tuhansien luottokorttivelat. Miettisen lapsuus yksinhuoltajaäidin kanssa oli ollut turvallinen. Äiti ja isä olivat eronneet, koska isä pahoinpiteli äitiä. Isä oli muuttanut Ruotsiin. Vuonna 2001 Miettisen hyvä ystävä kuoli huumeisiin, ja

vuonna 2011 saman kohtalon koki hänen sisarpuolensa.

"Terapia vahvisti identiteettiäni ja itsetuntemustani. Olin ajatellut, että moni muu kokee samanlaisia asioita. Terapiassa ymmärsin, että ei minulla olekaan ollut ihan normaali elämä."

TÄLLÄ HETKELLÄ MIETTISEN ELÄMÄ vaikuttaa ihanalta. Hän on toimitusjohtaja ja kustannuspäällikkö. Hän tapaa kirjailijoita ja tekee kustannuspäätöksiä. Tapaamiset alkavat yleensä aikaisintaan kymmeneltä, koska Miettinen pitää rauhallisista aamuista. Viime kesänä hän lomaili pitkästymiseen saakka. Sosiaalisen median tileillään Miettinen esiintyy bisnesnaisena Teslassaan. Hänellä on kaunis koti, iloisia hetkiä perheen kanssa, ulkomaanmatkoja työ- ja vapaa-ajalla. Iskelmäfestarit, polttarit, prinsessahäät Italiassa.

Siinä missä moni journalistikollega on aktiivisin Twitterissä, Miettinen postaa eniten Instagramissa, Tiktokissa ja Facebookissa.

"Tiedostan tekeväni somea eri tavalla kuin moni muu rikostoimittaja", Miettinen sanoo.

"En halua olla kova rikostoimittaja tai journalistikone, vaan tuoda itseni esille myös ihmisenä ja olla helposti lähestyttävä. En halua aliarvioida elämäni vaan näyttää sen kaikilla tasoillaan."

Miettinen uskoo, että inhimillinen julkikuva nostaa rimaa uhkailla tai trollata häntä. Turhan avoin rikostoimittajan ei silti kannata olla. Miettinen ei kerro julkisesti kotinsa tarkkaa sijaintia tai ku-

DEADLINE KUSTANNUKSEN KIRJAT

2022

Jussi Wahe: Väkivallan virkamies

Tiia Palmén: Koskelan teinisurma, jatko-osa

Petri Rainiala: Totuuden jäljillä

Linda Rantanen: Kun kukaan ei kuule, Rikosten Turku

Katariina Bröms: Ikkunat auki itään

Minea Koss: Pettävä jää

Päivi Happonen: Vaarallinen uutinen

Petri Nurmi: Vankilaromaani

Riina Kruut: Tragedian varjossa kasvanut

Liisa Saarijärvi: Kuolemaantuomitut

2021

Linda Rantanen: Musta raivo, Rikosten Rauma

Tiia Palmén: Koskelan teinisurma

Kari Hautamäki: Et sinä (vielä) kuole

Rebekka Härkönen: Valmis tappamaan

2020

Vera Miettinen: Eerika

Pia Puolakka: Narsistit vankilassa

Sonny (Henry) Nyman: Elinkautinen

Media-alalle syntyy uusia yrityksiä harvoin – miksi?

LongPlay, RARE Media, MustRead ja muutama muu. Uusia suomalaisia journalistisiin liittyviä yrityksiä on syntynyt viime vuosina harvakseltaan.

Kasvuyrityksiin ja teknologia-alaan erikoistunut *HS Vision* taloustoimittaja **Elina Lappalainen** sanoo, ettei Suomeen ole vuoden 2010 jälkeen perustettu kovin montaa menestyvää media-alan sisältöyritystä. Vielä vähemmän on niitä, jotka tuottavat ensisijaisesti journalistista sisältöä. Markkinoinnin ja mainonnan teknologiaan tai markkinapaikkoihin liittyviä startup-yrityksiä on enemmän, ja niiden kasvumahdollisuudet ovat paremmat.

Uusien sisältöyritysten syntymistä hankaloittaa pieni kielimarkkina. Kasvaakseen yrityksen pitäisi toimia englanniksi tai laajeta useisiin maihin. Lappalaisen mielestä viime vuosien merkittävin uusi sisältöyritys tulee perinteisen media-alan ulkopuolelta.

”Inderes on analyysitalo, mutta selkeästi myös taloussisältöjen tuottaja.”

Kotimaiset podcast-talot Suomen Podcastmedia ja Jaksomedia menestyvät Lappalaisen mukaan kohtuullisesti. Ne tuottavat laadukkaita podcasteja, joista monet ovat kuitenkin sisällömarkkinointia. Myös RARE Media on kertonut aikovansa pärjätä koulutuksella ja kaupallisella sisällöntuotannolla.

Lappalainen kertoo esimerkiksi Sanoman sijoittaneen 2010-luvulla media-alaa sivuaviin yrityksiin ja Ylen perustaneen digitaalisten median yrityskehittämöitä ja -hautomoita. Sanomain Säätiön Uutisraivaaja-kisassa ja Media-alan tutkimussäätiön Think Ink -kilpailussa on etsitty ja tuettu myös sisältöyrityksiä. Tulokset ovat laihahkoja.

”Uusien media-alan yritysten tukeminen ei ole Suomessa kovin järjestelmällistä”, Lappalainen sanoo.

Toinen syy voi löytyä journalistien koulutustautasta ja ihanteista. Kirkasotsaista yhteiskunnallisuutta pidetään hienona, kaupallisuutta vieroksutaan, Lappalainen arvelee. Myös mediatalojen sisällä rivitoimittajien arjen ja liiketoiminnan kehittämisen välillä on ollut kiulu, Lappalainen sanoo.

Hyvän journalistin ominaisuudet eivät välttämättä ole ristiriidassa hyvän yrittäjän ominaisuuksien kanssa. Ehkä kyse on siitä, että ainakin moni nyt työikäinen journalisti on viettänyt opiskeluaikansa pääosin toisten journalistien tai humanistien kanssa. Alalla ei ole kasvuyrittäjyyden mallia.

”Meidän alallamme useimmat yrittäjät ovat suoriittavan tason sisällöntuottajia eli freelancereita”, Lappalainen sanoo.

Nina Erho

vaa lähellä sitä niin, että paikan voi tunnistaa. Hän ei suosittele tai peukuta kotinsa lähellä olevia palveluita, ei kerro lastensa oikeita nimiä, kouluja tai päiväkoteja. Hän on kieltänyt osoitetietojensa luovuttamisen virastojen rekistereistä. Hän tekee viranomaisten kanssa töihin liittyviä uhka-arvioita.

Ennen muuta some on kuitenkin Miettisen brändin ja töiden markkinointikanava. Jos joku pitää rikostoi-
mittajaa ja ”bling blingia” outona yhdistelmänä, se ei Miettistä vaivaa.

”Itseään ei pidä ottaa liian vakavasti. Niin kauan, kun postaukset eivät loukkaa tai vahingoita ketään, pitää antaa palaa eikä miettiä liikaa. Läheisten mielipidettä toki kunnioitan. Jos tyttäreni sanoo, että tätä et äiti laita someen, sitten en laita. Mieheni **Arto** kyllä tykkää kaikesta mitä laitan ja kannustaa tekemään somea.”

MIETTISEN KUSTANTAMON IDEA on etsiä kustannettavaksi nimenomaan tarinoita, ei käsikirjoituksia. Sen kirjailijaksi pääsee, vaikkei osaisi kirjoittaa kirjaa. Riittää, että on kiinnostava rikoksiin liittyvä henkilö tai osaa kertoa kiinnostavan rikostarinan. Miettinen ja hänelle työskentelevät freelancekustannustoimittajat auttavat konseptoimaan ja muokkaamaan tarinasta kirjan. Ennen kuin kustantamolla oli referenssejä, tarinoiden löytymiseen vaikutti paljon se, että Miettinen tuntee rikollisia, rikosten uhreja ja rikosmaailman asiantuntijoita. Nyt kustantamon kirjailijoina on myös rikostoi-
mittajia: MTV:n **Tiia Palmén** ja **Rebekka Härkönen**, *Iltalehden* **Linda Rantanen** ja **Ylen Päivi Happonen**.

Juuri ennen kustantajaksi ryhtymistä Vera Miettisestä ehti tulla menestyspodcastin toimittaja. Suomen Podcastmedia pyysi häntä vuonna 2020 auttamaan rikollispomo **Keijo Vilhusta** käsittelevän podcastin tekemisessä. Lopulta Miettinen toimitti koko podcastin. Tähän mennessä *Ex-jengipomo Keijo Vilhusen elämä* on kerännyt Ylellä yli miljoona kuuntelua.

Kun podcast ja *Eerika*-kirja menestyivät, moni olisi ajatellut näyttäneensä epäilijöille.

”En todellakaan. En ole koskaan ajatellut tekemisiäni sen kautta, että näyttäisin muille”, Miettinen sanoo.

Toki hän halusi saada *Eerika*-kirjan valmiiksi, koska oli puhunut siitä niin monille. Totta kai hän toivoi, että sitä luettaisiin paljon.

”Mutta eivät rahan ja menestyksen tavoittelu tai näyttämisen halu olisi riittäneet siihen, että sain kirjan tehtyä. Kirjan kirjoittaminen oli perseestä siihen hetkeen saakka, kun tajusin sen vihdoin valmistuvan. Myöskään yrityksen perustaminen ei ollut helppoa. Tein ne, koska haluan vaikuttaa yhteiskuntaan ja uskon, että se onnistuu nimenomaan tarinoiden kautta. Ne jäävät paremmin mieleen kuin pelkät faktat. Uskon, että rikokset paljastavat yhteiskunnan suurimmat epäkohdat.”

Totta kai osakeyhtiön on tarkoitus tehdä myös voittoa, Miettinen sanoo. Podcasteista hän saa rahaa toimimensä kautta.

Onko oikein tehdä rikoksilla rahaa?

”Merkitystä on sillä, miten rikospodcasteja ja -kirjoja tehdään”, Miettinen sanoo.

Uutistoimittajien näkökulmasta Miettisen podcastit ja kirjat ovat viihdettä. True crimen jatkumolla ne ovat journalistisimmasta päästä, Miettinen sanoo.

”Esimerkiksi *Eerika*. Se on tarinallinen ja helposti luettava, mutta lähteitä ovat haastattelut ja asiakirjat.”

”Faktaperustaisuus ja objektiivisuus ovat minulle tär-

keitä. Yritän tuoda esiin rikoksiin liittyvät eri näkökulmat riippumatta siitä, millaisia ajatuksia tai tunteita ne itsessäni herättävät.”

SYKSYLLÄ 2021 MIETTINEN OSTI itselleen Teslan. Se on hänen ensimmäinen oma autonsa kymmeneen vuoteen. Auto tarkoittaa Miettiselle vapautta liikkua minne ikinä haluaa.

Toimittajan töidensä ja yrityksensä lisäksi Miettinen tekee sijoituksia. Sijoittamisen hän aloitti jo freelancerina kymmenellä eurolla kuukaudessa. Tavoitteena oli parantaa omaa taloudellista liikkumavaraa niin, että töiden toimeksiantajia voisi valita. Podcastien toimittajana ja kustantajana Miettinen on oivaltanut toisen tienä-
misen kannalta tärkeän asian: pyri tekemään töitä, jotka tuottavat kertaponnistuksella pitkään. Pyri tekemään sopimuksia, jotka takaavat tekijänpalkkion lisäksi korvauksia tuotteen käytöstä.

Nyt yrittäjänä Miettinen on itse työn teettäjä. Omien kasvaneiden tulojen lisäksi se tarkoittaa vastuuta työn tekijöistä. Miettisen lisäksi Deadline Kustannuksessa työskentelee toimistopäällikkö, joka hoitaa yrityksen arkirutiineja. Lisäksi Miettinen työllistää useita freelancekustannustoimittajia ja -graafikoita.

”Vaikka nyt näyttää hyvältä, inflaatio vaikuttaa ja kustannukset kasvavat. On minulla unettomia öitä. Eli ei tämä ihan niin mene, että ajelen ympäri Helsinkiä liehuttamassa seteleitä”, Miettinen sanoo.

”Olen kuitenkin tosi kiitollinen, että asiat ovat menneet niin kuin ovat. Saan yrityksen pyörittämisestä tuhat kertaa enemmän kuin palkkatyöstä. Matka tähän on kuitenkin ollut rankka. Jokaista onnistumista on vastannut 30 'eitä'”. ●

Vera Miettinen

- 37-vuotias rikos- ja oikeustoimittaja ja rikoskirjallisuuteen erikoistuneen Deadline Kustannus Oy:n toimitusjohtaja. Lisäksi Miettisellä on toiminimi.
- Kirjoittanut kirjan *Eerika* (Deadline Kustannus, 2020).
- Toimittanut podcastit *Rikollisen profiili* (Yle, 2022), *Vera Miettinen ja rikollispomot* (Supla+, 2022), *Sorretut* (yhdessä **Kale Puonnin** kanssa, Storytel, 2021), *Selvitetyt* (Supla+, 2021), *Selvittämättömät* (yhdessä **Linda Rantasen** kanssa, Ilta-lehti, 2021), *8 rikosta alamaailmasta* (Storytel, 2021 ja 2022) ja *Ex-jengipomo Keijo Vilhusen elämä* (Yle, 2020).
- Aloitti toimittajan uransa vuonna 2003. Kirjoittanut freelancerina muun muassa *Alibiin*, *Journalistiin*, *Apuun*, *Tekniikan Maailmaan*, *Perussuomalaiseen* ja järjestölehtiin.
- Pätkätöitä, kesätöitä ja harjoitteluja muun muassa Suomen Lehtiyhtymän lehdissä, *Voi hyvin* -lehdessä, *Seiskassa*, *Ohossa* ja *Töölöläisessä*.
- Asuu miehensä ja 4- ja 16-vuotiaiden tyttärensä kanssa Helsingissä.

Kun
työsuhde
loppuukin.

A-kassa.fi

Monta työtä, monta alaa
– yksi työttömyyskassa.

Mekin kuulumme A-kassaan:

Teollisuusliitto
Rakennusliitto
Näyttelijäliitto
Ay-toimihenkilöt

Muusikkojen liitto
Suomen Journalistiliitto
Teatteri- ja mediatyön-
tekijöiden liitto Teme

Seuraa meitä somessa @AvoinKassa

Avoin työttömyyskassa A-kassa

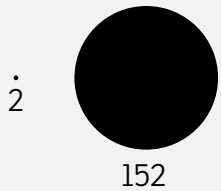
Kalliossa sijaitsee Suomen suurin journalistikeskittymä, Itä-Helsingissä asuu harva. Vaikuttaako asuinpaikka juttujen sisältöihin?

Manu Haapalainen, teksti ● KRUT Collective, grafiikka

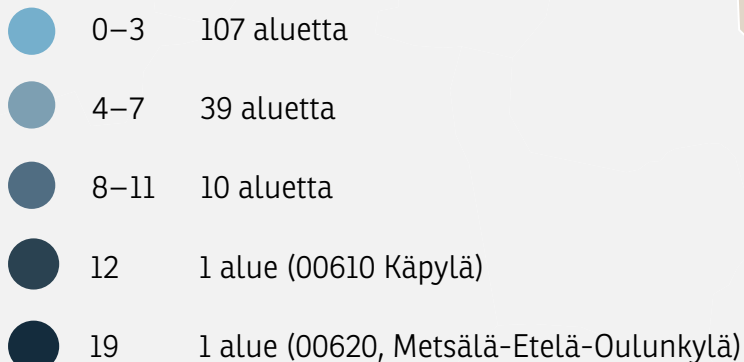
Journalisti selvitti, missä pääkaupunkiseudun media-alan työntekijät asuvat. Kysyimme toimituksista, vaikuttaako alueen toimittajien määrä siihen, miten siitä kirjoitetaan.

Näin luet karttaa

Pallon koko: Journalistien määrä postiumeroalueella

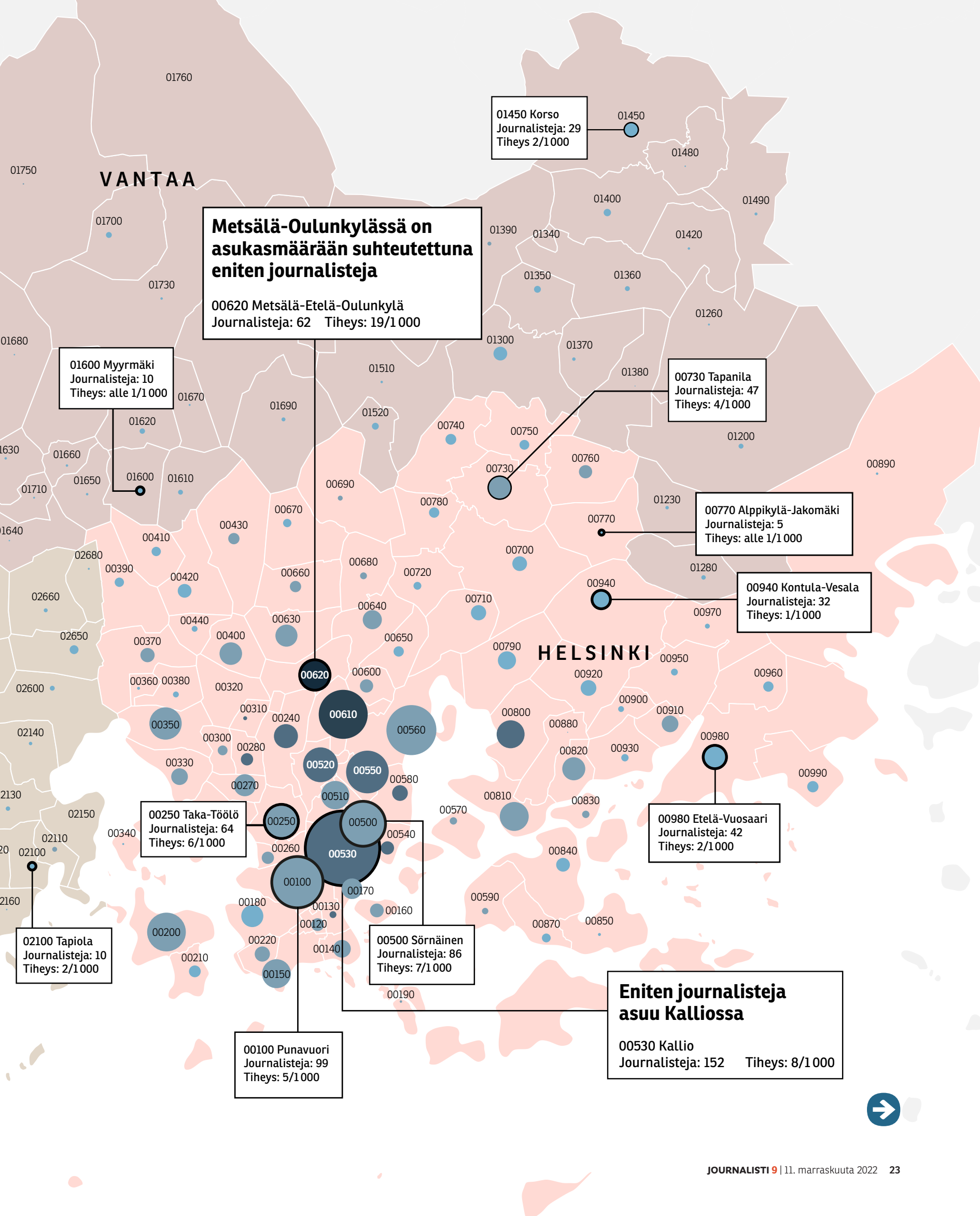

Pallon väri: Journalistitiheys, journalisteja / 1 000 asukasta

Lähteet: SJL:n jäsenrekisteri, Tilastokeskus

Miksi toimittajat "jalkautuvat" Itä-Helsinkiin, mutta eivät kantakaupunkiin?

Joillain Helsingin alueilla jopa kaksi prosenttia asukkaista on journalisteja. Toisilla postinumeroalueilla heitä asuu tuskin lainkaan. Journalisti selvitti, millä postinumeroalueilla Journalistiliiton pääkaupunkiseudun jäsenet asuvat. Selvityksessä olivat mukana journalistista työtä tekevät jäsenryhmät: toimittajat, valokuvaajat, tv-kuvaajat, leikkaajat ja niin edelleen. Selvityksestä jätettiin pois esimerkiksi kustannustoimittajat, av-kääntäjät ja viestijät.

Selvitys tehtiin pääkaupunkiseudusta siksi, että alueella on paljon liiton jäseniä ja toimituksia sekä toisistaan selvästi eroavia asuinalueita.

Kuluneissa vitseissä toimittajakuplasta on selvityksen perusteella osittain perää. Journalisteja asuu määrällisesti eniten Kalliossa ja sitä ympäröivillä postinumeroalueilla Sörnäsissä, Hakaniemessä ja Vallilassa.

Jos journalistien määrä taas suhteutetaan asukaslukuun, Kallio jää selvästi Kypylän sekä varsinkin eteläisen Oulunkylän taakse. Postinumeroalueella 00620 eli Metsälän ja Etelä-Oulunkylän seudulla asukkaista lähes kaksi prosenttia on journalisteja.

Sen sijaan esimerkiksi Itä-Helsingin alueilla kuten Kontulassa ja Myllypurossa ja Koillis-Helsingin Jakomäessä toimittajia asuu varsin vähän.

HELSINGIN SANOMIEN TOIMITTAJA jalkautuu Rastilaan ihmettelemään ostoskeskuksen kupeessa juoppotelevia miehiä ja naisia. Toisessa jutussa ilahdutaan Myllypuron metroaseman lähistöltä löytyvästä söpöstä kahvilasta, joka ikään kuin ei tuntuisi kuuluvan aiemmin niin karuun lähiöön.

Kun *Ilta-lehti* tekee juttua Kontulasta ja sen osarin seudusta, puhutaan alueen väkivaltaisuuksista. Jakomäki ja Malmi – rikoksia, tappeluja, välienselvittelyjä. Kun tiedotusväline nykyään julkaisee esimerkiksi Itä-Helsinkiä äimistelevän jutun, alkaa sosiaalisessa mediassa usein kuhina, jossa syvään itään uskaltautuneille toimittajille naureskellaan ja omaa asuinalueita puolustetaan.

Journalistien asuinpaikat eivät tietenkään suoraan vaikuta siihen, millaisia kaupunginosajuttuja tiedotusväline julkaisee. Ammattitaitoinen

journalisti tekee taustatyöt itselleen vieraastakin alueesta.

Selvitys ei myöskään kerro ihmisten liikkumisesta. Harva on asunut samalla alueella koko ikänsä. Kartasta ei näe journalistien elämänpiirin laajuudesta kuin häivähdyksen. Myös tulotasolla on merkitystä: keskiluokkaista palkkaa saavat ha-keutuvat keskiluokkaisille asuinalueille.

Kysymyksiä se silti herättää. Vaikuttaako Kalliota tai Kypylää käsittelevään journalismiin se, että alue on monelle tuttu? Onko sillä merkitystä, että Jakomäessä asuu 7500 helsinkiläistä ja vain viisi journalistia? Entä kartan muut tyh- jät alueet?

Vantaan Myyrmäessä on melkein 17500 asukasta, toimittajia kymmenen. Kontulan-Vesalan alue on 26 000 asukkaallaan kaupungin kokoinen – heistä journalisteja on vain 32 eli hiukan yli promille.

mään juuri paikallisjournalismia. Silloin pääkaupunkiseudun eri alueille osuneiden juttujen määrästä pidettiin tasapuolisuuden varmistamiseksi jopa kirjaa, Malmberg kertoo.

Malmbergin mukaan toimittajan on tietenkin tutustuttava alueeseen, josta hän kirjoittaa.

"Kaupunkijournalismi ei eroa muusta journalismista. Taustatyöt on tehtävä, asuu sitten itse missä tahansa", Malmberg sanoo.

"Mutta olemme kyllä sikäli onnekkaita, että toimituksemme väkeä asuu ja heillä on taustaa eri puolilla pääkaupunkiseutua."

Ihmistä määrittää muukin kuin maantieteellinen historia, Malmberg huomauttaa.

"Tapaan ymmärtää erilaisten kaupunginosien arkea vaikuttavat myös hankittu ammatillinen substanssi, koulutustausta, perhetausta, harrastukset ja niin edelleen."

Malmbergin mukaan palautetta tulee eniten

Palautetta tule paljon esimerkiksi Lauttasaarta ja Kulosaarta koskevista jutuista. Itäisistä ja pohjoisista kaupunginosista palautetta tulee vähän.

Lari Malmberg, kaupunkitoimituksen esihenkilö, Helsingin Sanomat

HELSINGIN SANOMIEN KAUPUNKITOIMITUKSEN esihenkilö **Lari Malmberg** sanoo, että "jalkautumisen" tapaisten sanavalintojen aiheuttamaa eksotisoinnin tuntua pyritään kaupunkijutuissa välttämään. Jos jutusta on luettavissa eksotisoiva sävy, juttua ei voi pitää täysin onnistuneena, Malmberg sanoo.

"Kyllä meidän pitäisi todella varoa sellaista vaikutelmaa, että laskeudumme ikään kuin avaruudesta tarkastelemaan itsellemme vierasta lähiötä", Malmberg sanoo.

"Varmastikaan emme tässä aina onnistu. Mutta pohdimme tätä toimituksessa kyllä paljon."

Malmberg sanoo, että *Helsingin Sanomille* on tärkeää näyttää olevansa läsnä kaikissa kaupunginosissa ja näkevänsä kaupungin kaikki kasvot.

"Lehtä tehdään kaikille lukijoille, ei vain kantakaupungissa asuville", Malmberg sanoo.

"Siksikään emme voi lähteä jutuissamme stereotyyppien pohjalta."

Helsingin Sanomat rekrytoi vuonna 2018 aiempaa huomattavasti laajemman toimituksen teke-

sosioekonomisesti melko hyvin voivia alueita koskevista jutuista.

"Sellaisia ovat esimerkiksi Lauttasaari tai Kulosaari. Itäisistä ja pohjoisista kaupunginosista palautetta tulee vähän. En tiedä, voisiko kyse olla alueiden matalaan äänestysaktiivisuuteen kytkeytyvästä ilmiöstä. Paremmin toimeen tulevilla alueilla ollaan kärkkäämpiä pitämään huolta omista eduista vaikkapa kunnallispolitiikkaan ja kaupunkisuunnitteluun liittyen."

Malmbergin mukaan uutiskriteereihin liittyvä oma hankaluutensa.

"Meidän pitää tunnistaa, että vaikka negatiiviset asiat usein uutisiin nousevatkin, vaikkapa rikokset ovat todella pieni osa minkä tahansa alueen elämää."

ANTTI HONKANEN ALOITTI *Vuosaari*-lehden päätoimittajana aiemmin tänä vuonna. Hän seurasi työssä isäänsä **Eero Honkasta**. Koko ikänsä Vuosaaressa asuneelle Honkaselle lehti on vanhastaan tuttu. Hän on kirjoittanut vuodesta 1965 saakka ilmesty-

neeseen kaupunginosalehteen vuosien ajan.

Honkanen sanoo, että lehteä tehdään muun muassa alueellisen yhteenkuuluvuuden tunteen luomiseksi.

"Haluamme kertoa eri ikäisille ja eri taustaisille vuosaarelaisille siitä, mitä alueella tapahtuu tai on tapahtunut. Haluaisin, että kaikki vuosaarelaiset kokisivat alueen omakseen", Honkanen sanoo.

"Lukijat tulevat joskus sanomaan, että eivät lue mitään muuta lehteä. Huolestuttavaahan sellainen on, mutta hyvä jos sitten *Vuosaarta* edes."

Honkanen sanoo, että pelkästään suuria uutisvälineitä seuraamalla Vuosaaresta saisi yksipuolisen kuvan.

"Tässä on parannettu jonkin verran, mutta tavallisten ihmisten arjesta tai upeasta luonnosta kerrotaan harvoin", Honkanen aloittaa.

"Rikollisuus ja lieveilmiöt korostuvat mediassa. Harvemmin mennään kovin syvälle siihen, mikä näitä sitten aiheuttaa."

Mikä olisi hyvä esimerkki näistä mediakatveeseen jäävistä juurisyistä?

"Vuosaarella asuu yli kymmenen prosenttia alle 16-vuotiaista helsinkiläisistä, mutta nuorisotiloja tänne ei ole rakennettu. Palvelut laahaavat asukasmäärien kasvun perässä. Täällä on 39 000 asukasta, mutta ei esimerkiksi poliisiasemaa eikä enää Kelan toimistoakaan", Honkanen sanoo.

Honkanen mukaan median asenteet vaikuttavat myös uusiin journalistisukupolviin.

"Kun opiskelin journalismia 2000-luvun alussa, muutama koulumme oppilas ei uskaltanut tulla metrolla opiskelijabileisiin Vuosaareen. Jos asenteet ovat tuollaisia, se vaikuttaa jo ihan alueen asukkaiden asuntojen arvosta lähtien."

kossa kerrotaan Kontulan olevan väkivaltainen ja asukkaiden kokevan olonsa turvattomaksi. Toisaalta jutussa päästetään ääneen alueen asukkaat.

Iltalehden uutispäätoimittaja **Valtteri Varpela** huomauttaa, ettei lehti keksinyt jutun avaavaa rikollisuuskulmaa omasta päästään.

"Sehän perustui poliisin tilastoihin väkivaltaisimmista kaupunginosista, ja siinä oli jututettu poliisia, joka asiantuntijan roolissa analysoi näitä tilastoja", Varpela sanoo.

"Mutta sen lisäksi on tärkeää, että jutussa on myös toimittajan omaa havainnointia ja että siinä annetaan paikallisten ihmisten olla äänessä."

Varpela sanoo, ettei ole merkitystä sillä, onko toimittaja aiemmin edes käynyt Kontulassa.

"Kuuluu journalistin ammattitaitoon tehdä juttu sekä kiinnostavasti että vastuullisesti."

Varpela sanoo, että ennakoluuloihin pohjaaava journalismia pitää parhaiten loitolla lukijoiden palvelemiseen liittyvä seikka: Sellainen ei ole kiinnostava lähtökohta jutunteolle.

"Jos ajatusta toistetaan ja toistetaan vuodesta toiseen, eihän sellainen kiinnosta ihmisiä. Uudempi näkökulma vaikka Kontulasta voisi olla se, että siitä on povattu seuraavaa hipsterikaupunginosaa, uutta Kalliota."

Varpela mukaan sillä kuitenkin on merkitystä, missä journalistit asuvat.

"Toimittajat ovat usein kaupunginosansa Facebook-ryhmissä ja muutenkin havainnoivat ympäristöään. Varmasti voi olla, että tietyt kaupunginosat ovat siksi paremmassa seurannassa", Varpela sanoo.

"Mutta se ei tarkoita, että kirjoitettaisiin vain kivoista ja ihanista aiheista. Usein uutinen on joku ikävämpi juttu."

Yle Helsingin uutistuottaja **Maija Morkkila** toimitus uutisoi koko Uudenmaan asioista. Morkkila sanoo, että julkisen palvelun medialla on erityinen vastuu myös alueellisesta tasapuolisuudesta.

"Meidän pyrkimyksemme pitää olla, ettei ainaakaan pitkällä aikavälillä tarkasteltuna olisi sokeita pisteitä, tai että tietyt alueet eivät nousisi vain negatiivisessa valossa esiin", Morkkila sanoo.

"Eikä sellainen vastaa myöskään todellisuutta. Ihannetilanteessa myös juttujen ideoinnissa nousisi esiin tasaisesti eri alueita."

Morkkila sanoo, että toimituksen väkeä kyllä asuu eri puolilla Helsinkiä.

Paikallistuntemus myöskin on etu, Morkkila sanoo.

"Ilman muuta ajattelen niin, että jos toimittaja löytää juttuaiheen omalta alueeltaan, niin hän voi sen jutun myös tehdä – eikä niin, että objektiivisuuden vuoksi pitäisi löytää siihen joku muu." ●

Uudempi näkökulma vaikka Kontulasta voisi olla se, että siitä on povattu seuraavaa hipsterikaupunginosaa, uutta Kalliota.

Valtteri Varpela, uutispäätoimittaja, *Ilta-lehti*

Vuosaari koostuu useasta postinumeroalueesta. Toimittajia niillä asuu kaksi tai kolme tuhatta asukasta kohden. Se on melko lähellä kaupungin keskitasoa.

ILTALEHTI JULKAISI LOKAKUUN LOPUSSA reportaasin toisesta, vielä useammin negatiivisessa valossa esitettävästä alueesta: Kontulasta. Jo jutun otsi-

Ukrainalainen fikseri Dmytro Horjevoy tienaa 400 euroa päivässä – "Fikserin työ oli minulle pelastus"

Tiina Saari, teksti • Timo Marttila, kuvat

Hersonin kaupungista kotoisin oleva Dmytro Horjevoy työskenteli freelancetoimittajana ennen Ukrainan sodan alkua. Nyt hän auttaa yhdysvaltalais- ja brittitoimittajia löytämään haastateltavia. Horjevoy ei ole juurikaan huolissaan omasta turvallisuudestaan – monet hänen ystäväistään taistelevat rintamalla.

Ukrainalainen **Dmytro Horjevoy**, 30, on ortodoksiseen uskontoon erikoistunut freelancetoimittaja, joka ryhtyi fikseriksi Venäjän hyökättyä Ukrainaan helmikuussa. Lvivissä Länsi-Ukrainassa asuva Horjevoy oli aiemmin rekisteröitynyt kansainväliselle Storyhunter-alustalle, jonka kautta välitetään keikkoja englantia osaaville freelancereille.

19. helmikuuta, viisi päivää ennen sodan alkua, Horjevoy huomasi ilmoituksen, jossa toimittaja etsi itselleen fikseriä. Ensisijaisena kriteerinä oli englannin kielen taito. Horjevoy ei vielä tiennyt, mikä on fikseri, mutta hän otti asiasta selvää.

Ytimekkäästi määriteltynä fikseri auttaa ulkomaista toimittajaa löytämään haastateltavia ja toimii tälle tulkkina.

Monet muutkin englantia puhuvat ukrainalaiset ovat ryhtyneet Ukrainan sodan aikana fikse-reiksi. Kaikilla ei ole kokemusta journalismista.

Fikserin työ kiehtoo monipuolisuutensa vuoksi, ja siitä maksetaan mukavasti. Hyväpalkkaisia töitä ei ole liikaa tarjolla maassa, jonka talous on sodan vuoksi rapakunnossa.

SODAN SYTTYMINEN oli Horjevoylle järkytys. Hän vei vaimonsa ja tyttärensä Puolaan turvaan. Heidän kodissaan majoittui sukulaisia Kiovan alueen kylästä, jotka Venäjä miehitti sodan alussa.

”Fikserin työ sopi minulle hyvin tässä maailmantilanteessa. Se oli minulle pelastus.”

Suurin osa Horjevoy'n asiakkaista on yhdysvaltalaisia ja brittitoimittajia. Suomalaisten toimittajien kanssa hän ei ole vielä työskennellyt.

Horjevoy'n mukaan toimittajat ovat teettäneet hektisiä työpäiviä aamuvarhaisesta puoleenyöhön. Hänen vastuullaan on ollut muun muassa haastattelujen sopiminen, kääntäminen, autolla

ajaminen ja uutispäivitysten laatiminen.

”On kiinnostavaa käydä eri kaupungeissa, etsiä haastateltavia ja tietoa toisille toimittajille.”

Horjevoy on kotoisin Hersonin kaupungista Etelä-Ukrainasta. Hän on asunut myös Kiovassa ja Lvivissä. Ennen sotaa Horjevoy oli vieraillut vain pari kertaa Harkovassa ja Odessassa.

Horjevoy työskenteli Kiovan seudulla sen jälkeen, kun Ukraina oli vapauttanut kyliä Venäjän hallinnasta. Eräs tarina Butšasta on jäänyt hänen mieleensä.

Horjevoy järjesti toimittajalle haastatteluun naisen, joka oli yrittänyt löytää aviomiestään kylästä paljastuneiden ruumiiden joukosta.

”Nainen otti dna-testin pojastaan löytäkseen puolisonsa. Sen perusteella miestä ei löytynyt joukkohaudasta. Äiti ja poika toivovat, että mies olisi vielä elossa, ehkä Venäjän vankina.”

Miehen kohtalo ei ole selvinnyt vielä.

UKRAINALAISTEN FIKSEREIDEN PÄIVÄPALKAT ovat 100–400 euroa – myös Horjevoy'n. Tavallisesti hän saa 400 euroa, mutta palkkasumma riippuu työajan pituudesta sekä työtehtävien määrästä ja laadusta.

Lisäksi toimittajat maksavat Horjevoy'n ruoan, majoituksen ja bensakulut – eli täyden ylläpidon.

”Palkan suuruus riippuu monesta tekijästä, kuten siitä, missä työskennellään. Rintamalla työskentely on vaarallisuutensa vuoksi kalliimpaa kuin muualla. Etulinjassa työskentelystä monet saattavat pyytää 300–600 euroa päivässä.”

Fiksereiden palkkapyyntöön vaikuttaa myös se, mistä maasta toimittaja on ja edustaako hän suurta media-yhtiötä vai ei. Freelancereille Horjevoy on valmis antamaan alennusta.

VÄLILLÄ PAIKALLISET AIEHUTTAVAT haasteita journalistiselle työlle. Horjevoy kertoo, että sodan aikana

monet tavalliset ukrainalaiset ovat olleet epäluuloisia ulkomaalaisia kohtaan.

”Vihaan sitä, että ukrainalaiset eivät ymmärrä journalistisen työn tärkeyttä. Ilman journalismia Ukraina ei saisi esimerkiksi kansainvälistä tukea muilta mailta.”

Horjevoy'n mukaan Ukrainan valtion edustajat ja viranomaiset päättävät tapauskohtaisesti, suostuvatko haastatteluihin. Jos tiedotusväline on tunnettu ja arvostettu, haastattelu onnistuu. Tuntemattoman välineen edustaja puolestaan jää usein ilman vastausta.

Horjevoy on toiminut fikserinä eritoten yhdysvaltalaiselle *Newsylle*, joka julkaisee uutisvideoita netissä, mobiilissa ja televisiossa. Hän on tehnyt töitä myös muun muassa Iran Internationalille, joka on persiankielinen televisioasema. Sen pääkonttori on Lontoossa, ja uutiset on suunnattu iranilaisille katsojille.

”Iran International keskittyi kentältä raportointiin. Heillä saattoi olla kahdeksan live-lähetystä päivässä. Siinä oli aika kiire etsiä kiinnostavia haastateltavia.”

Horjevoy kokee työskennelleensä fikserinä suhteellisen turvallisissa paikoissa, ei rintamalinjan tuntumassa. Mutta jos toimittaja sinne haluaisi, Horjevoy olisi valmis lähtöön.

”Rehellisesti sanoen en juurikaan välitä omasta turvallisuudestani. Monet ystäväni taistelevat parhaillaan rintamalla.”

Ennen sotaa Horjevoy ei ollut juurikaan ajatellut kuolemaa. Nyt hän elää päivän kerrallaan – kaikki pitkän tähtäimen suunnitelmat ovat jäässä sodan vuoksi. Horjevoy sanoo, että hänestä on tullut fatalisti, niin kuin monista ukrainalaisista.

”Jos kuolen, niin kuolen. Sota on kodeissamme, ja jokainen ukrainalainen on kokenut menetyksiä.” ●

Lvivin mediakeskuksessa työskenteli sodan alussa kymmeniä journalisteja. Syksyllä keskus oli hiljenty-nyt. Ulkomaisten tiedotusvälineiden tarjoamat keikat ovat suosittuja, mikä on saanut fikserit ryhtymään kilpavarusteluun. He suorittavat esimerkiksi ensiapukursseja.

Dmytro Horjevoy

- Ortodoksiseen uskontoon erikoistunut freelancetoimittaja. Julkaissut ortodoksiseen uskontoon, kirkkohistoriaan ja politiikkaan liittyviä artikkeleita.
- Työskennellyt muun muassa yhdysvaltalaiselle Radio Free Europe / Radio Liberty -radiokanavalle, Current Time -televisiolle ja Belsat TV:lle, joka on puolalainen ilmainen Valko-Venäjälle suunnattu satelliittikanava. Paikallispoliitiikassa edustajan assistenttina vuosina 2016–2019.
- Toiminut ortodoksisen ja katolisen uskonnon asiantuntijana ja kommentaattorina.
- Opiskeli uskonto- ja kirkkohistoriaa valtiollisen yliopiston filosofisessa tiedekunnassa.

Ukrainan sota herätti keskustelun fikserien asemasta – "Suomalaisen työnantajan velvollisuuksia ei paikallisiin avustajiin sovelleta"

Kati Pietarinen ja Veera Vehkasalo, teksti ● Antti Aimo-Koivisto/Lehtikuva, kuva

Missä määrin kansainvälinen media on vastuussa ulkomaisia toimittajia kriisialueilla avustavista paikallisista fikseistä? Ukrainan sota on kiihdyttänyt keskustelua fikserien asemasta.

Committee to Protect Journalists -järjestön mukaan ainakin seitsemän fikseriä on kuollut ja useita on kaapattu työtehtävissä kriisialueilla kymmenen viime vuoden aikana.

Journalisti soitti neljälle kriisialueilla toimivalle tiedotusvälineelle: Ylelle, *Helsingin Sanomille*, MTV:lle ja *Iltaalehdelle*, ja kysyi fikserien kohtelusta.

Vain *Iltalehden* ulkomaantoimituksen päällikkö **Joonas Lehtonen** sanoo yksiselitteisesti Alma Median kustantavan paikallisen avustajan vakuutuksen kriisialueella. *Iltaalehti* on tosin tehnyt töitä Lehtosen vastuuajana sota-alueilla vain Ukrainassa, yhden fikserin kanssa.

Enemmän kriisialueilla toimivien Ylen ja *Helsingin Sanomien* ulkomaantoimitusten päälliköt eivät halua kommentoida fikserien vakuuttamista tarkemmin.

"Se on tilannekohtaista", toteaa Yle Uutisten **Krista Taubert**.

"Vakuutuksissa saattaa olla tietyissä kohteissa erinäisiä haasteita. Sanon yleisellä tasolla, että kyllä me huolehditään niistä, jotka meille töitä tekee."

MTV:N KRIISIALUEKEIKKOJA TEKEVÄ tuottaja **Niko Nurminen** sanoo, että hänen avustajilleen esimerkiksi Afganistanissa ja Ukrainassa ei ole vakuutuksia maksettu.

"Suomalaisen työnantajan velvollisuuksia ei sinällään paikallisiin avustajiin sovelleta", Nurminen sanoo.

Millainen vastuu suomalaismedialla on, jos fikserille käy työkeikalla jotain?

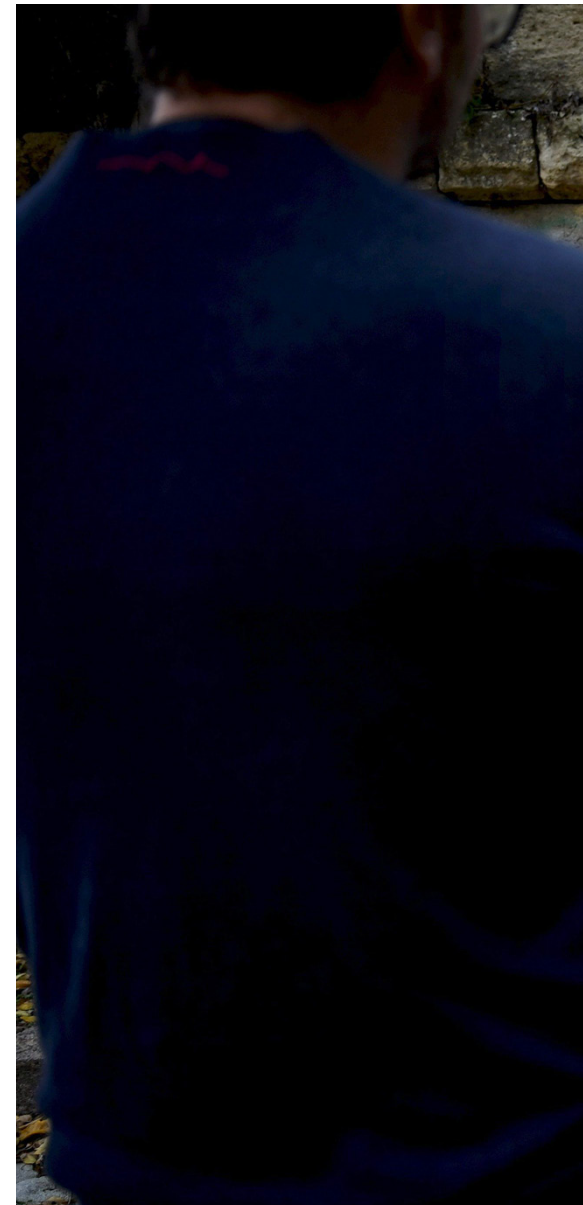
"En ole henkilökohtaisesti joutunut ratkomaan semmoista tilannetta. Sanoisin, että totta kai pidetään huoli siitä, että jos jotain tapahtuu, ketään ei jätetä oman onnensa nojaan. Varmistamme, että asianmukainen hoito ja jatkotoimenpiteet on turvattu", sanoo *Helsingin Sanomien* ulkomaantoimituksen päällikkö **Virve Kähkönen**.

"Jos kävisi jotain, harkinta olisi tapauskohtaista", MTV:n Nurminen sanoo.

Kaikki painottavat ennakkoinnin ja riskienhallinnan merkitystä. Monilla kokeneilla fikseillä on suojaliivit ja kypärä omasta takaa, mutta kaikki toimitukset sanovat tarjoavansa ne tarvittaessa.

"Itse toki pidän niitä, kun on semmoinen tilanne. Ukrainalainen avustaja saattaa tuntea itsensä kiusaantuneeksi niiden kanssa, jos liikutaan alueilla, joilla paikalliset eivät suojavarusteita käytä", Niko Nurminen sanoo.

Yksikään haastatelluista ei vaadi turvallisuustai ensiapukoulutuksia tai tiettyjä meriittejä fikseiltään. Tekijät ovat usein vanhoja tuttuja ja

uusia löydetään valtaosin journalistiverkoston tai toimittajatuttujen suositusten avulla.

KRIISIALUEIDEN FIKSEREIDEN kanssa tehtävät sopimukset ovat joustavia, sillä suunnitelmat usein elävät. Ainoastaan *Iltaalehti* on tehnyt työstä kirjallisen sopimuksen aina etukäteen, *Helsingin Sanomat* joskus.

Yle kertoo sopivansa keikan keston ja muut yksityiskohdat etukäteen, jos konteksti on suhteellisen ennustettava, mutta kirjallisia sopimuksia heillä ei yleensä fikserien kanssa tehdä. Esimerkiksi Ukrainassa alkuvuonna tilanne oli niin vaikea, että kaikki sovittiin päivästä päivään.

"Sellainen suullinen jouheva toimintatapa", Taubert kuvailee.

Fiksereillä on tärkeä rooli paikallisten haastateltavien löytämisessä. Kuvassa haastateltavana venäläisten murhayrityksestä selvinnyt Mykolajivin kuvernööri Vitali Kim sekä paikallinen toimittaja ja fikseri. Kuvan otti STT:n Antti Aimo-Koivisto, joka kävi Mykolajivissa reportaasimatalla loka-kuussa yhdessä toimittaja Lassi Lapintien kanssa. Heillä ei ole tarkempaa tietoa kuvan toimittajasta tai fikseristä.

”Usein ne tilanteet, joissa sopimuksia tehdään, ovat kättä päälle -tilanteita”, MTV:n Nurminen kuvailee omia kokemuksiaan.

”Ei ole sen kummempia vaatimuksia puoleen eikä toiseen: sopimuksen voi irtisanoa koska hyvänsä, jos siltä tuntuu.”

Fikserin rooli vaihtelee paljon. Se voi käsittää laajimmillaan taustatoimittamista ja tiedonkeruuta, haastattelujen järjestämistä, kontekstin ja turvallisuustilanteen selittämistä, tulkkaamista ja auton ajamista, joskus vain yhtä näistä. Fiksereinä toimii usein paikallisia toimittajia, mutta rooliin voi päätyä miltä tahansa alalta.

Sekä Lehtonen että Taubert kokevat, että palkkio-taso on hyvä, mutta he eivät kerro summia.

”Pyyntöhaarukaksi voi sanoa Ukrainassa 50–300 euroa päivässä”, sanoo Nurminen.

Hintaan vaikuttavat päivän pituus, keikan vaativuus, avustajan kokemus ja tehtäväkuva. Nurminen sopii palkkion fikserin kanssa suoraan, MTV:n toimitus ei aseta sille ehtoja.

VIIME VUOSINA ON KESKUSTELTU fiksureiden työn tärkeyden tunnistamisesta, esimerkiksi nimien mainitsemista juttujen yhteydessä paikallisina tuottajina tai taustatoimittajana.

Helsingin Sanomat mainitsi fikserin nimen esimerkiksi silloin, kun luotettu fikseri järjesti Afganistanissa haastattelun, jonka lehden toimittaja kirjoitti jutuksi.

Iltalehden Ukrainan fikserin kanssa nimeämistä on pohdittu, mutta hän on kieltäytynyt turvallisuussyistä. ●

Sama vastuu fikseristä kuin omasta toimittajasta

130 tiedotusvälineen sekä toimittaja- ja sananvapausjärjestön yhteenliittymä A Culture of Safety Alliance eli ACOS on laatinut ohjeet paikallisten freetoimittajien kohtelusta. ACOS:in maaliskuisessa julkilausumassa nämä velvoitteet ulotettiin koskemaan myös fikseriä, tulkkeja ja kuskeja.

ACOS:n mukaan tiedotusvälineen ei tulisi sopia keikoista konfliktialueella toimivan paikallisen freelancerin kanssa, ellei se ole valmis ottamaan tästä kaappaus- tai onnettomuustilanteesta samaa vastuuta kuin omasta toimittajastaan. Toimitusten tulisi laskea mukaan budjetteihinsa vakuutusten, turvallisuus- ja ensiapukoulutuksen ja turvavälineiden hinnat myös avustajille.

Esimerkiksi *The Guardian*, NBC, CNN ja Bloomberg ovat sitoutuneet ohjeisiin. Suomesta ainoa allekirjoittaja on Journalistiliitto.

Nils Qvis och sonen Anian uppskattar att naturen finns genast utanför ytterdörren. "Det är en förvånansvärt stor del av mitt yrke att bara gå omkring och låta tankarna gro."

En öppen hemlighet – kultur- och mediefolk flockas till småstaden

Hanna Nordenswan, text ● Frida Lönnroos, foto

För inte alltför länge sen var det till Borgå helsingforsarna åkte för att smaka på lite småstadskultur och promenera längs pittoreska kullerstengator. Nu har framförallt människor inom kulturbranschen fäst blicken längre österut, på Lovisa. Småstaden lockar många frilansande konstnärer och mediearbetare med drömmen om ett eget hus och lägre levnadskostnader.

Fem månader gamla **Anian** guppar nöjt på sin pappas axel. Pappa **Nils Qvis** tar hand om sonen och kaninerna *Horror* och *Terror* vid sidan om frilansarbetet med grafisk design, animation och

illustration. Genom ett fönster syns havet, genom ett annat de färggranna trähusen i Lovisa gamla stan och genom ett tredje en skog som tornar upp sig längs med åsen som höjer sig genom staden.

Qvis flyttade till småstaden för ett drygt år sedan, när partnern fick jobb på stadsplaneringsenheten i Lovisa. Qvis är ursprungligen hemma från Jakobstad och hans fru kommer från Raseborg.

Att många i Lovisa jobbar inom mediefältet har Qvis redan märkt och han tackar den förmånliga bostadsmarknaden för att frilansare på olika nivåer kan skaffa hus i Lovisa.

"Annars kan bara de som redan är etablerade bo här och inget nytt tillkommer."

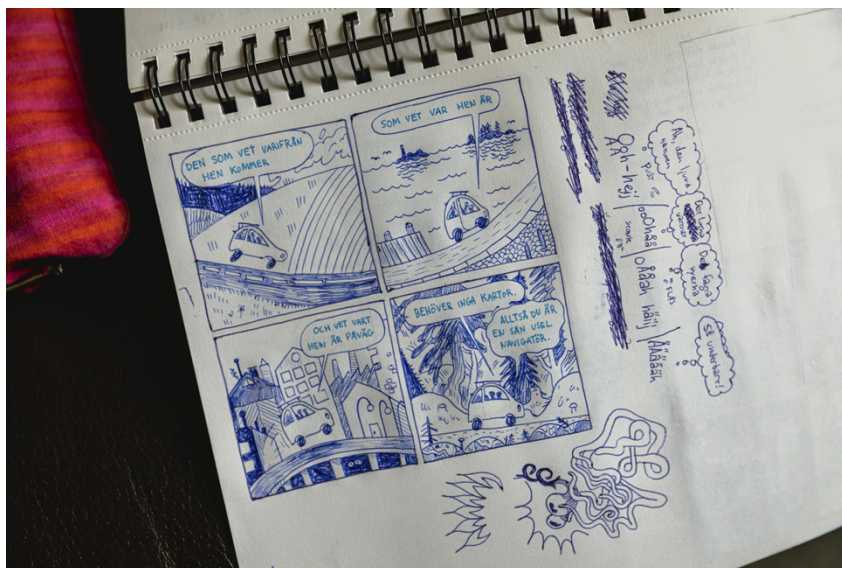
Qvis lärde känna andra nyinflyttade kulturarbetare relativt fort.

"Jag gick på ett diskussionstillfälle på Korvfabriken om kulturens framtid i Lovisa och lärde genast känna många där. Jag har nog kommit in i nån slags konstbubbla här", berättar Qvis.

Korvfabriken, eller Nakkikartano, är det nya namnet på Kasténs gamla korvfabrik, som ett konstnärspar nyligen renoverat till ett hem, en arbetslokal och ett evenemangsutrymme. Närheten till andra konstnärer upp nya perspektiv. Samtidigt är de som jobbar i samma nisch tillräckligt få för att det inte ska bli konkurrens om jobben.

"I en större stad måste man vara mer proaktiv,

Qvis jobb som grafisk designer och illustratör syns i hemmet, som ibland fungerar som kontor för frilansaren.

Linda Varoma jobbar både med journalistiskt foto och konstfoto. På bordet ögonstenen, Plaubei Makina 670-kameran.

här kommer man lätt i kontakt med allt från dansare till musiker. Det är olika genrer och konstformer, man får ett väldigt brett kontaktnät.”

För många är det lugnet och naturen som lockar att flytta bort från större städer. För Qvis var det inte orsaken till flytten, men något han kommit att uppskatta.

”Naturen är åtminstone för mig är en stor inspirationskälla. Men vi är ändå inte mitt ute i ingensans, det finns ett litet samhälle. Om man jämför med Ekenäs, som på många sätt har liknande kvaliteter, känns Lovisa mer välkomnande för konstnärer. Det är svårt att sätta fingret på det.”

”TRÄHUSIDYLLEN ÄR EN IMAGE som gärna lyfts fram. Som om alla i Lovisa bodde i gamla trähus. Mäniskor som bor i Märslax i höghus kan kanske inte relatera, man kan säga att det är lite polariserat”, säger fotografen och kolumnisten **Linda Varoma** som själv bor i ett gammalt trähus hon renoverat tillsammans med sin man.

Varoma har bott i Lovisa i drygt tio år och är ursprungligen från Helsingfors. Nu sitter hon i det lilla Café Favorit i centrum av Lovisa, ett stenkast från det mesta.

Varoma förälskade sig i småstadsliv under studietiden i Nykarleby och senare kändes flytten till Lovisa med den Lapträskbördiga mannen naturlig.

”Jag tror människor i vår bransch lockas av att flytta hit till ett hus för att det är möjligt. Med våra inkomster skulle det inte vara möjligt att köpa ett egna hemshus i Helsingfors.”

Varoma upplever också att Lovisa varit lite av en öppen hemlighet som spridits bland frilansare.

”De har tagit steget vidare från Borgå, som blivit dyrare och kanske lite passé? Och när en kommer kommer en till, folk känner ju varandra”, säger Varoma.

Varoma finns listad på webbplatsen Loviisa Creative, grundad av mångsysslaren och Lovisabon **Päivi Ahvonen**. Hon är konceptutvecklare, kommunikatör på egen byrå, skribent och yogalärare – bland annat. På intervjuförfrågan svarar hon från en föreläsningsresa i Österrike.

På Loviisa Creative listas grafiker, fotografer, skribenter, konstnärer, med flera. Ahvonen konstaterar att en samlande webbplats behövs för att kunna visa hur mycket kunnande som koncentreras på en liten ort. För sex år sedan medverkade Ahvonen i att skapa en kampanj för Lovisa stad. En av målgrupperna man identifierat för kampanjen var personer inom den kreativa branschen som drömde om större boende.

”De som syntes i kampanjen var unga och aktiva och jobbade i kreativa branschen. Vi lyfte dem visuellt och visade att de också hämtar inkomster till staden”, säger Ahvonen.

Enligt en undersökning från 2022 av nätverket för regionstäder, upplever ungefär 20 procent av de tillfrågade i större städer att flyttintresset ökat. Intresset har ökat speciellt mot Lovisa, Raseborg, Kuusamo och Lojo.

I Lovisa har den kreativa bubblan vuxit fram under de senaste tio åren, enligt Ah-

"När jag först flyttade hit tyckte jag om att det fanns utrymme, inte bara fysiskt. Tempot är långsammare och det finns plats att fundera," säger fotografen Linda Varoma.

vonen. På Loviisa Creative-sajten konstateras lättvindigt att många "välfärdsflyktingar" flyttat till staden. Ahvonen själv flyttade till Lovisa för 20 år sedan, från Högbergsgatan i Helsingfors, och säger att beskrivningen av proffs i den kreativa branschen som "välfärdsflyktingar" kom från hennes egen erfarenhet.

"Jag tänkte att jag aldrig kommer att ha råd att bo större än på 35 kvadratmeter, men här har jag det. Här kan man inte ens konsumera som i Helsingfors, stadskulturen fattas ju."

Efter att Ahvonen migrerat till Lovisa följde flera vänner och till och med föräldrarna efter.

"En stor orsak till att många flyttat hit är nog att människor pratar med varandra. När du valt att flytta och är nöjd börjar du hajpa beslutet och ordet sprids."

TEMPOT I EN MINDRE STAD är givetvis också lugnare inom mediebranschen. Det har både fördelar och nackdelar – för en fotograf kan jobben ibland vara glesa. Linda Varoma ser dock på glaset som halvfyllt; i Helsingfors skulle hon tävla med fler om jobben. Hon vill ändå rikta kritik mot att kulturfältet inte ser möjligheter utanför Helsingfors och önskar att fokus skulle skifta bort från större städer.

"Konstlivet är centrerat i huvudstadsregionen.

Men det finns konstintresserade människor också annanstans i Finland. Nästa år ska jag ha en utställning i Villmanstrand. Jag har inte ens sökt utställningstider i Helsingfors på länge för att de är svåra att få och dyra."

Varoma betonar också att många frilansare är rörliga och kan ha sin bas lite var som helst. Med snabba uppkopplingar spelar det inte så stor roll var skärmen står. I somras ställde hon ut fotografier i Estland och som pressfotograf är hon rörlig.

"Mest jobbar jag utanför Lovisa. Det får man räkna med om man flyttar till en mindre ort. Jag fokuserar österut, mot Kotka och Kouvolä."

Varoma känner sig både som en del av den kreativa bubblan i Lovisa men också som om hon står utanför den. Hon har sett staden utvecklas som en plats dit mediefolk vill flytta och där det finns mer kulturevenemang än man hinner gå på.

"Det känns som att mycket av evenemangen och servicenätverken utvecklas med tanke på människor med bra inkomster. För dem som har tid och råd att avnjuta kultur och konst och köpa tomt från bostadsmässa-området."

För Varoma har småstaden blivit hem, trots att hon fortfarande tycker det känns konstigt att kalla sig Lovisabo. Men för frilansare sitter det kanske i ryggmärgen att anpassa sig till omständigheterna.

"Man skapar sitt eget nätverk där man är." ●

Flytta till mindre ort – sex tips

- Vill du köpa finns mycket att välja på, hyresmarknaden är mindre.
- Gå på evenemang då det ordnas – det är lätt att lära känna människor.
- Bil är inget måste. I en liten stad finns servicen ofta på cykelavstånd.
- Har du som frilansare redan klienter, varför inte flytta?
- Renoveringskunskaper är bra vid husköp, men det finns höghus också i småstäder.
- Våga prova! Du kan alltid flytta tillbaka om du inte trivs.

Journalistiken som historieskrivningens första utkast

De senaste tre åren har rymt ett halvt sekel värt av händelser.

Armén slog en ring runt Nyland, USA:s kongress stormades, talibaner återtog makten i Afghanistan, Ryssland anföll Ukraina, en tredjedel av Pakistan hamnade under vatten. Bland annat.

Det sägs att journalistiken är historieskrivningens första grova utkast. Intuitivt känns det så, speciellt nu då vi lever i en tid av skeenden med långtgående globala konsekvenser.

Och visst är det en smickrande tanke att man som journalist är placerad på förändringens frontlinje.

Sakta i backarna nu.

För det första: Journalistens roll i informationskedjan är inte längre självskriven.

För det andra: Ett hur grovt första utkast av historien är det som vi journalister skriver? Är det en pålitlig källa för historieskrivningen?

JAG INSINUERAR INTE att journalistik förvränger, eller att forskning är oklanderligt objektiv. För att citera en forskare på Twitter, när jag bad om åsikter om journalistik som en tillförlitlig källa: "Vad tusan är objektivitet?"

Forskningen brottas med samma objektivitetskrav som journalistiken. Att säga det är inte att relativisera sanningen. Det är att påminna om att världen är komplicerad och perspektiven många.

Ja, forskare använder journalistiskt material som en källa bland andra. Men journalistens uppdrag är annorlunda än, säg, historikerns.

Det är med historieskrivningens mått mätt som journalistiken ter sig grov, som ett utkast istället för en fär-

dig, genomtänkt text.

Varför? För journalistikens tempo är ett annat.

Finns det rum i journalistiska texter att, som historikern, beakta de stora sammanhangen? Säkert, bara det journalistiska tålmodet inte tryter.

Journalistens uppdrag är annorlunda än, säg, historikerns.

Exempel: Försöken att begränsa coronaviruset hade knappt inletts innan det hela utvecklades till en landskamp mellan Finland och Sverige – som om frågan om vem som valt rätt strategi kunde besvaras i realtid.

Det svaret ligger sannolikt långt in i framtiden och kommer säkert att vara tvetydigt.

SIÄLVKLART SKA JOURNALISTER kräva ansvar där det är möjligt. Men vi ska också vara öppna för att ansvarspersoner ofta agerar enligt bästa förmåga, utgående från den information som finns.

Och när vi tittar bakåt, som till exempel i fallet med Nord Stream, ska vi inte bara leta efter enskilda syndabockar. Det finns också ett kollektiv ansvar.

Efterklokhetens kranka blekhet faller nämligen inte bara på politiker som inte visste bättre.

Ibland faller den också på en journalistkår som inte ställde de rätta frågorna.

Dan Lolax ● Twitter: @danlolax
Skribenten är featurejournalist på HBL

FÖRE DEADLINE

Yle Extrems visstidsanställda tvingades söka sina egna jobb – arbetsgivaren nöjd med antalet ansökningar

Den 10 oktober får Yle Extrems 15 visstidsanställda veta att alla deras jobb ska lediganslås i en intern och extern rekryteringsprocess. I bakgrunden finns ny punkt i kollektivavtalet som säger att uppdrag som gäller tillsvidareanställning och minst ett år långa tidsbundna anställningar ska "öppnas för ansökan, åtminstone internt i bolaget".

I en artikel på *Journalistens* webbplats (17 oktober 2022) går tolv av de visstidsanställda ut med hård kritik mot Svenska Yle:

"I praktiken ber de oss söka de arbeten som vi har skapat och det känns förnedrande", säger **Kristian Westerling**.

"Att alla jobb sätts ut externt signalerar att våra chefer har noll tillit till oss", säger **Märta Westerlund**.

På Yles webbplats publiceras slutligen två annonser där de 15 lediga jobben på Extrem inte är specificerade. Bolaget söker efter en "videoredaktör" och efter "redaktörer" för 1 januari till 31 december 2023. Ansökningstiden tog slut söndagen 30 oktober.

"Vi är mycket nöjda med antalet ansökningar och kvalitén på dem", säger Svenska Yles redaktionschef och biträdande ansvariga utgivare **Anna Forth**.

I *Journalistens* webbartikel säger Extremredaktören **Axel Brink** att det känns som att jobba på en redaktion utan framtidstro.

Anna Forth, hur ska Yle ta tillvara på kompetensen

hos Extrems redaktörer?

"Vi tror ju alltid på våra anställda, oberoende vilken kontraktsform de har. Att de här kontrakten i regel är mellan ett och två år beror ju på ungdomskanalens natur och karaktär. Men det betyder inte att vi inte skulle vilja hålla fast vid kompetent personal. I många fall har personer också gått vidare till andra jobb inom Svenska Yle."

Men ger inte ett ettårskontrakt en annan signal?

"Nå, vad ska jag säga, vi har ju alltid en grund för de här visstidsanställningarna", säger Forth.

Lina Laurent

Läs en längre intervju med Anna Forth på *Journalistens* webbplats.

FOKUS

Pienen yhtiön kustantaja tekee kaikkea ja tarvittaessa kaiken itse

Manu Marttinen, teksti ● Kai Widell, kuva

Kustannusosakeyhtiö Aula & Co:n **Nora Varjama** julkaisee ennen Helsingin kirjamesuja Facebook-päivityksen, jossa hän etsii haastattelijaa. Se ei tuota tulosta, joten hän päätyy tekemään haastattelun itse.

Tämä on pienen kustantamon arkea. Varjama on titteliltään kustantaja, mutta tehtävien kirjo on laaja. Hän etsii tietokirjojen ja jatkossa myös kaunokirjojen käsikirjoituksia, miettii julkaisuaikatauluja, pitää yhteyttä kirjailijoihin ja auttaa heitä muutenkin, markkinoi kirjoja, hoitaa viestintää ja mediasuhteita sekä järjestää tapahtumia.

Hän on työskennellyt myös isossa kustantamossa, jossa hän ”teki yhtä asiaa ja kollegat teki kaikki muut työt”.

”Tämä on ihan mahtavaa. Tässä saa itsenäisesti päättää kaiken mitä tekee ja voi vaikuttaa myös kustantamon linjaan. On ihanaa, jos onnistun tuomaan markkinoille uuden hyvän tietokirjan.” ●

Kustantaja Nora Varjama haastatteli holokaustiin erikoistunutta kirjailijaa Heather Morrisia Helsingin kirjamesuilla lokakuun lopulla.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta vastaava toimittaja.

Urheilutoimittajat haluavat itsekin eroon tyyllilajinsa latteuksista

On paikkoja, joihin muuten varmaotteinen kielenhuoltajakaan ei aina tohdi astua. Minulle yksi niistä on urheilujournalismin tyyli.

Vaikka aiheesta olisi paljonkin näkemyksiä, en ole urheilutoimittaja enkä aktiivinen urheilun seuraaja. On usein vaikea arvioida, missä kulkee raja sieluun kajoamisen ja aiheellisen ravistelun välillä. Olinkin sekä innoissani että kauhuissani, kun Urheilutoimittajain liitto pyysi koulutusta urheilukielen tyyli-seikoista.

Lokakuussa järjestetyn parituntisen aikana kävin läpi muun muassa sanaston ylilyöntejä (*trilleri* joka otte-lusta) ja hetkittäin hämmäntäviä objektirakenteita (*ohjasti kaksi miljoonaa palkintorahoja*). Lisäksi käsitte-lin outoihin paikkoihin pudoteltavia tiedonmurusia (tyyppiä "*Hieno matsi*", *sanoi 190-senttinen pelaaja*) ja muille kuin urheilun suurkuluttajille vieraita synonyymeja (*kirvesrinnat* Tapparan pelaajista). Sivusin myös piiloasenteita, kuten haastateltavan idolisointia ja ju-

tun pääosassa olevan naisen kuvaamista esimerkiksi satuhahmona.

Keskustelu oli oikein rakentavaa. Samalla sain muistutuksen siitä, ettei urheilujournalismi ole monoliitti. Jääkiekon erikoislehdessä sopii käyttää lätkäjargonia huolettomammin kuin yleissanomalehdessä. Urheiluselostuksilta taas yleensä jopa odotetaan värikkäämpää kieltä kuin monilta teksteiltä.

Entä onko urheilutoimittajilla omia inhokkeja? On, lukuisia. Tekemääni interaktiiviseen kyselyyn tuli muutamassa minuutissa kymmeniä vastauksia: *kuolemanlohko*, *kairaaminen*, *podium*, *taputeltu*, *naispelaaja*, *saaga*, *legendaarinen*, *siirtoikkuna*, *laituri*, *lentokeli*... Paras ta antia olivat itsestäänselvyydet: "Pelattiin omaa peliä (kenen sitten?). Haluttiin voittaa enemmän (kuka ei haluaisi voittaa?)."

Urheilutoimittajien manereista on puhuttu vuosikymmeniä. Nyt aika tuntuu olevan kypsä niiden siivoukseen.

TUTKITTUA

Maakuntien sanomalehdistöä hallitsevat monopolit

Sanomalehtialan omistus on maakunnissa niin keskittynyttä, että johtavat lehtitalot eivät yleensä edes kohtaa kilpailua.

Tämä selviää viestinnätutkija **Heikki Hellmanin** tutkimuksesta, joka julkaisiin tuoreessa *Media & viestintä* -lehdessä. Hellman analysoi levikin ja nettomyyntien jakautumista lehtitalojen kesken vuosina 2010–2020. Hänen päämääränään oli selvittää, miten sanomalehdistön keskittyminen näkyy maakuntatasolla.

Aiemmat tutkimukset osoittavat, että Suomen lehtiala on erittäin keskittynyt. Lehtien välinen kilpailu on vähäistä. Keskittyminen lisääntyi edelleen 2010-luvulla. Kun vuonna 2010 Suomessa oli 91 lehtitaloa, kymmenen vuotta myöhemmin jäljellä oli vain 65.

Tutkijan mukaan suurin osa toimialan keskittymistä koskevista tutkimuksista tarkastelee asiaa valtakunnan tasolla. Useimpien sanomalehtien tärkein markkina on kuitenkin maakunta tai paikkakunta. Siksi keskittymistä on syytä eri-

tellä alueellisesti.

Hellmanin tutkimuksen tärkein tulos on, että useimmissa maakunnissa yhdellä lehtitalolla on lähes täydellinen monopoli etenkin nettomyyntien perusteella. Keskimäärin maakunnan suurin lehtitalo on 8,4 kertaa suurempi kuin toiseksi suurin. Kehitystä vauhdittaa muun muassa strategia, jossa lehtitalot haalivat itselleen alueensa kaupallisesti kiinnostavia paikallislehtiä.

Alueellinen keskittyminen lisääntyi tarkastelujaksolla. Vuosikymmenen lopussa enää Uudellamaalla, Ahvenanmaalla, Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Satakunnassa esiintyi aitoa lehtitalojen välistä kilpailua.

Tulosten pohjalta Hellman pohtii, pitäisikö poliitikkojen tai viranomaisien puuttua monopoleihin, jotka saattavat vaarantaa median moniäänisyyden. Hän päätyy siihen, että ongelmaa

kannattaa lähestyä tarjoamalla lehdistötoimittajille tuotantotukea ja tukemalla hyperlokaalien verkkomediayritysten perustamista.

Tutkija korostaa myös, ettei keskittyminen ole vain kielteinen ilmiö. Parhaimmillaan keskittyminen tehostaa voimavarojen käyttöä ja parantaa sisällön laatua.

Juha Matias Lehtonen

Tanja Eranto, 52, aloittaa marraskuussa *Matkailulehden* uutena päätoimittajana. Hän työskenteli aiemmin markkinointiviestintäpäällikkönä Wulff-Yhtiöt Oyj:ssä. *Matkailulehti* on Suomen Matkailijayhdistyksen jäsenlehti, joka on erikoistunut kotimaan matkailuun.

Matkailutoimittaja inspiroituu oman polkunsä löytäneistä ihmisistä

Miksi hait Matkailulehden töihin?

Olen ammatti-identiteetiltäni kirjoittaja ja viestijä, ja kirjoittamisen lisäksi konseptointi ja uudistaminen on minulle luontaista. Työni on yhdistelmä kaikkia tietoja ja taitoja, joita minulle on opinnoista ja työelämästä kertynyt.

Millaista on palata viestinnän töistä journalismin pariin?

Rakastan tarinallisuutta ja toisaalta informaation jakamista. Uskon, että kokemus journalismista, viestinnästä ja digitaalisesta markkinoinnista ovat kaikki omalla tavallaan hyödyksi tulevassa työssäni.

Miten aiot hyödyntää aiemmin oppimaasi uudessa työssäsi?

Olen tehnyt esimerkiksi digitaalista markkinointia, josta on hyötyä ensi vuoden nettisivu-uudistuksessa sekä uutiskirjeessä. Olen myös aiemmin työskennellyt eri julkaisujen tuotannossa ja tehnyt lehteä. Varmasti kaikki kokemus tulee käyttöön.

Millaista uutta sisältöä haluat tuoda Matkailulehden?

Tutustumme aiempaa enemmän kotimaahan ja poimimme lehden matkailukohteita, jotka eivät ole vielä kovin tunnettuja tai esiteltäviä. Tavoitteeni on tehdä lehdestä myös aikakauslehtimäisempi ja tuoda siihen lisää reportaaseja, henkilökuvia ja kolumneja. Haluaisin myös, että nykyyleisön li-

säksi muutkin matkailusta kiinnostuneet kiinnostuisivat lehdestämme. Tällä hetkellä yleisöön kuuluvat pääosin vain matkailijayhdistyksen jäsenet sekä erilaiset matkajärjestäjät ja -toimistot.

Millä tavalla aiotte uudistaa lehden verkkoversiota ja miten se toimii yhdessä printin kanssa?

Uudistamme koko julkaisukonseptin. Parhaillaan mietimme verkon ja printin visuaalisuutta ja sisältöä. Lehden sisällössä otetaan huomioon matkailun sesongit, ja verkossa voimme reagoida nopeammin ajankohtaisiin tapahtumiin ja uutisiin. Näin laajasti vastuulliseen kotimaanmatkailuun erikoistunutta verkkojulkaisua ei taida olla, joten innolla lähdemme sellaista rakentamaan.

Kuka on ammatillinen esikuvasi?

Minua inspiroivat hyvät sanankäyttäjät, jotka kirjoittavat hyvää kieltä ja elämyksellisiä tekstejä, sekä rohkeat, oman polkunsä löytäneet ihmiset.

Matkustatko itse paljon?

Kyllä, kotimaassa varsinkin! Varsinkin etätyön suomien mahdollisuuksien kautta olen päässyt entistä enemmän liikkumaan ja reisaamaan Suomessa niin, että olen voinut yhdistää työn ja matkailun. Olen päässyt tutustumaan moniin erilaisiin paikkoihin, ja se tulee jatkumaan!

Silja Kinnunen

Ammattitautina enterorokko

Maaliskuussa 2016 *Helsingin Sanomat* lanseerasi *Lasten uutiset* -konseptin lehdessä ja omana uutislähetyskenttään. Olin silloin *Lasten uutisten* ainoa toimittaja.

Työ oli ihanaa. Sain päivittäin jututtaa innokkaita alakoululaisia monipuolisista aiheista. Joka viikko hämmästelinkin sitä, miten älykäs sukupolvi Suomen kouluissa kasvaa.

Koululaisista tuli nopeasti *Lasten uutisten* faneja, jotka halusivat haastattelujen yhteydessä ottaa yhteiskuvia tai jopa halata. Aikana ennen pandemiaa se tuntui varsin luontevalta.

Olin usein pienessä flunssassa, mutta en osannut pitää sitä mitenkään erikoisena. Eräänä päivänä istuin toimituksessa ihmettelemässä, miksi päänahkani kutiaa niin paljon. Samalla tunsin, kuinka jakauksessani vilistää jotain. Alkoi viikon kestänyt kampa- ja pakastusrumba täitä vastaan.

Ehkä puoli vuotta myöhemmin minulle nousi elämäni korkein kuume. Vuorokauden jälkeen jalkapohjani ja kämmeni alkoivat poltella rajusti. Niihin ilmestyi kipeitä rakkuloita, enkä pystynyt kävelemään useampaan päivään. Lopulta jalkojen iho alkoi kuoriutua ja osa kynsistäkin irtosi. Lääkäri osasi kertoa, että kyseessä on enterorokko.

Olin onnistunut elämään koko lapsuuteni ilman kohtaamisia täiden kanssa. Enterorokosta en ollut koskaan kuullutkaan. Jos olisin jatkanut töitä aikuisten uutisten parissa, olisin varmaankin säästynyt monelta kouluissa leviävältä taudilta – mutta samalla hyppy lasten maailmaan toi 24-vuotiaan toimittajanalan elämään ihan uudenlaista intoa. Lisäksi vastustuskykyni on kasvanut kovasti näiden seitsemän vuoden aikana.

Fanny Fröman

Kirjoittaja on *Helsingin Sanomien Lasten uutisten* esihenkilö.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSOITTEESEEN JOURNALISTI@JOURNALISTI.LIITTO.FI

Freelancetoimittaja Heikki Jokinen jättää luottamustoimet Journalistiliitossa 30 vuoden jälkeen.

AY-VETERAANI: "ILO ILMAN KOKOUKSIA ON TEESKENTELYÄ"

Juha Matias Lehtonen, teksti • Heli Saarela, kuva

Journalistiliiton uusi valtuusto järjestäytyi marras-joulukuun vaihteessa. Osalle valtuutetuista nelivuotinen kausi liiton korkeimmassa päättävässä elimessä on ensimmäinen. Samaan aikaan muutama konkari astuu syrjään.

Yksi liittoveteraaneista on 66-vuotias freelance-toimittaja **Heikki Jokinen**. Jokinen on istunut Journalistiliiton valtuustossa tai hallituksessa yhtäjaksoisesti vuodesta 1998 asti. Varavaltuutettuna hän aloitti kuitenkin jo vuonna 1992. Samalla hänelle on avautunut poikkeuksellinen näköala ammattikunnan muuttuvaan maisemaan.

Journalistiliiton tehtävä on valvoa jäsenistön etua. Viime vuosikymmenten suurimpana edistysaskeleena tällä saralla Jokinen pitää Suomen freelance-journalistit ry:n perustamista vuonna 2005. Lehdistön freelancereiden kokoaminen yhteen

vahvisti liittoa.

"Journalistiliiton terästäytyminen freelancereiden edunvalvojana oli osa laajempaa trendiä, jossa alettiin hyväksyä, että liiton on syytä seurata aikaansa ja moninaistua. Enää emme edusta vain työsuhteisista lehtitoimittajista vaan myös kustannustoimittajia, kääntäjiä, elokuvantekijöitä ja niin edelleen", Jokinen sanoo.

PÄÄTTYVÄLLÄ VALTUUSTOKAUDELLA moninaisuutta edistettiin muun muassa huomioimalla jäseniä, joiden juuret ovat Suomen ulkopuolella.

"Mitä paremmin moninaisuutta on alettu ymmärtää, sitä paremmaksi valtuuston ilmapiirikin on muodostunut. Turhia valtataisteluja on aiempaa vähemmän", Jokinen arvioi.

Viimeisintä valtuustokautta leimasi koronapandemia. Eniten kulkutauti vaikutti kokouksiin. Tär-

keät asiat saatiin hoidettua etänä, mutta jotakin oleellista jäi Jokisen mukaan silti puuttumaan.

"Kokouksissa ei ole kyse vain asioiden käsittelemisestä, vaan myös tunnelmalla on merkitystä. Ammattiliiton perusta on solidaarisuus. Siksi on tärkeää sytyttää tunne, että olemme kaikki samassa veneessä. Esimerkiksi käytäväkeskustelut auttavat siinä", Jokinen sanoo.

Osan rutiinikokouksista saa Jokisen mielestä suosiolla siirtää verkkoon. Valtuusto kokoontuu kuitenkin vain kaksi kertaa vuodessa. Niin harvinaisia tilaisuuksia edistää ammattikunnan asiaa ei sovi tärvätä.

"Valtuustokokousten onnistumisesta on paljon kiinni. Ne on syytä jatkossakin järjestää kasvokkain. Sloganini on, että ilo ilman kokouksia on teeskentelyä", Jokinen sanoo. ●

Journalistiliiton valtuusto koolla Helsingissä 30.11.–2.12.

AIKA ON KYPYSÄ ITSENSÄTYÖLLISTÄJIEN KOLLEKTIIVISILLE NEUVOTTELUILLE

Freelancer on ollut heikossa asemassa sopiessaan ison mediaryrityksen kanssa juttu- tai kuvapalkkioista. Freet eivät ole saaneet yhdistää voimiaan palkkionuovotteluissa tai esimerkiksi pyytää Journalistiliittoa sopimaan minimipalkkioista. Suomessa toiminta on tulkittu kartelliksi, mikä on täysin älytöntä. Onneksi tilanne on viimein muuttumassa.

Journalistiliitto on tehnyt jo vuosia töitä sen eteen, että itsensäytyöllistäjille saataisiin kollektiivinen neuvottelu-oikeus. Vihdoin kova työ palkittiin. Euroopan komissio hyväksyi syyskuun lopulla kauan odotetut suuntaviivat EU:n kilpailulainsäädännön soveltamisesta yksinyrittäjien työoloja koskeviin työehtosopimuksiin.

Uuden linjauksen mukaan itsensäytyöllistäjät voivat jatkossa neuvotella kollektiivisesti työoloistaan kilpailulainsäädännön estämättä. Tämä tarkoittaa sitä, että jatkossa itsensäytyöllistäjät voivat kollektiivisesti sopia esimerkiksi minimipalkkioista. Suuntaviivat avaavat myös ammattiliitoille mahdollisuuden edustaa itsensäytyöllistäjiä neuvotteluissa. Useat mediatalot ovat polkeneet freelancerien oikeuksia aivan liian pitkään, ja kollektiivinen neuvottelu-oikeus onkin historiallinen askel kohti parempia työoloja.

SUURIN OSA FREELANCEJOURNALISTEISTA työskentelee rinnakkain työsuhteisten journalistien kanssa. Palkkiot eivät usein kuitenkaan ole samalla tasolla, vaan työ teetetään freelancereilla halvemmalla. Journalistiliiton työmarkkinatutkimusten mukaan freelancejournalistien keskitulot ovat vain noin puolet työsuhteisten keskituloista. Mahdollisuus sopia jatkossa sitovasti esimerkiksi minimipalkkioista mahdollistaa freelancerien palkkionostamisen. Onkin jo korkea aika taata myös freelancereille kohtuullinen korvaus työstään.

Tähän mennessä freelancerit ovat joutuneet neuvottelemaan palkkioista ja muista työehdoista yksin suuria mediataloja vastaan. Valitettavan usein kyse ei ole aidoista neuvotteluista. Vuoden 2021 freelancerien työmarkkinatutkimuksen mukaan jopa 42 prosenttia vastaajista kertoi sopimuksensa perustuvan toimeksiantajan joustamattomiin ehtoihin. Tähän on nyt saatava muutos.

TOIMEKSIANTAJIEN YKSIPUOLISEN SANELUN aikakausi on siis tulossa päätökseen. Jatkossa toimeksiantaja ei voi yksin päättää työn hinnasta ja ehdoista.

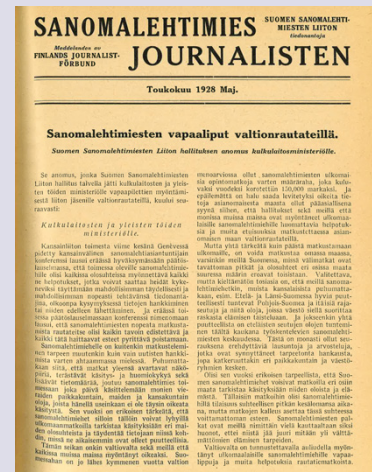
Liiton tavoitteena on nostaa minimipalkkiot kohtuulliselle tasolle. Myös laajempien tekijänoikeuksien luovuttamisen tulisi näkyä palkkioissa.

Tämä pakottaa mediatalot myös miettimään, mitä oikeuksia ne todella tarvitsevat. Ongelmana on pitkään ollut, että osa mediataloista vie vakio-omotoisilla avustajasopimuksilla freelancerilta kaikki oikeudet teoksiin miettimättä, miten ne haluavat teoksia jatkossa käyttää. Äärimmillään freelancerilta viedään jopa oikeus käyttää teostaan omissa ei-kaupallisissa tarkoituksissaan, kuten portfolioissaan. Laajat oikeudenluovutukset eivät useinkaan ole näkyneet freelancereille tarjoutuissa palkkioissa.

Journalistiliitto on aiemminkin esittänyt neuvotteluja liittyen freelancerien työoloihin. Näistä on kuitenkin kieltäytytty vedoten siihen, että neuvottelut olisivat kilpailulainsäädännön vastaisia. Jatkossa tämän argumentin taakse ei voi enää piiloutua, sillä estettä kollektiivisille neuvotteluille ei enää ole.

Journalistiliitto on ryhtynyt jo toimiin käynnistääkseen neuvottelut muun muassa Medialiiton kanssa. Tavoitteena on aloittaa heti ensi vuoden alusta. Vihdoin on tullut aika korjata freelancerien asema mediakentällä. ●

Eveliina Tuominen ● Kirjoittaja on Journalistiliiton juristi.

Sanomalehtimies – Journalisten toukokuu 1928.

Toimittajille vapaamatkoja

Suomen Sanomalehtimiesten Liiton hallitus esitti huhtikuussa 1928 vetoamuksen kulkulaitosministeriölle ”vapaa-pilettien myöntämisestä liiton jäsenille valtionrautateilla”.

Sanomalehtimiehessä 1928 julkaistun anomustekstin mukaan ”toimessa oleville sanomalehtimiehille olisi kaikissa olosuhteissa myönnettävä kaikki ne helpotukset, jotka voivat saattaa heidät kykeneviksi täyttämään mahdollisimman täydellisesti ja mahdollisimman nopeasti tehtävänsä tiedonantajina, olkoonpa kysymyksessä tietojen hankkiminen tai niiden edelleen lähettäminen”.

Vetoamuksen taustalla oli Genevessä kesällä 1927 järjestetty kansainvälinen konferenssi, joka otti päätöslauselmassaan kantaa lehdistimien vapaalippujen puolesta.

Suomessa Sanomalehtimiesten Liitto oli huolissaan, että ilman mahdollisuutta vapaaseen matkustamiseen toimittajat eivät riittävästi ymmärrä eri puolilla Suomea asuvien kansalaisten olosuhteita.

”Esim. Etelä- ja Länsi-Suomessa hyvin puutteellisesti tuntevat Pohjois-Suomea ja itäisiä rajaseutuja ja niitä oloja, joissa väestö siellä suorittaa raskasta elämisen taisteluaan.” --- ”Tästä on monasti ollut seurauksena erehdyttäviä lausuntoja ja arvosteluja, jotka ovat synnyttäneet tarpeetonta hankautta, jopa katkeruuttakin eri paikkakuntain ja väestöryhmien kesken.”

Manu Marttinen

Vaatimaton joukkuepelaaja

TOIMITTAJA RAIMO PEHKORANTA
19.6.1941 RANTASALMI – 21.8.2022 OULU

Suomenmaan entinen toimittaja ja toimitussihteeri **Raimo Pehkoranta** menehtyi elokuussa äkilliseen sairauteen.

Pehko, kuten hänen lempinimensä kuului, tuli Osakeyhtiö Liiton palvelukseen toimitusharjoittelijaksi 1962. Hänen työuransa lehdet olivat *Oulu-lehti*, *Liitto*, *Iltaset* ja *Suomenmaa*.

Hän oli monen ikäisensä tapaan oppinut lehtityön käytännössä. Hän kirjoitti paljon urheilusta, jota hän seurasi läpi elämänsä tarkkaan. Toimitussihteerinä hän oli laaja-alainen ja hallitsi uutistyön suvereenisti.

Pehko oli erinomainen työtoveri. Hänestä pitivät kaikki. Hänen ulko-kuorensa saattoi olla joskus karhea, mutta sen alla oli kultainen sydän, empaattinen ja oikeuden-
tuntainen. Itsestään hän ei pitänyt

meteliä. Hän oli vaatimaton joukkuepelaaja.

Toimittajan työn ohella Pehkon suuri rakkaus olivat kirjat.

Hänellä oli oma antikvariaatti, hän keräsi kirjoja ja luki intohimoisesti. Yhdysvaltojen politiikan kuohuvia käännekohtia hän seurasi myös silloin kun muut nukkuivat.

Niinpä hän myös tiesi enemmän kuin kollegansa. Siksi *Liiton* ja *Suomenmaan* tietotestit olivat vuosikymmenet hänen laatimiaan.

Juha Mauno

Kirjoittaja on Raimo Pehkorannan pitkäaikainen työtoveri.

Mielipiteiden välittäjä

PÄÄKIRJOITUSTOIMITTAJA
HEIKKI PENNANEN 30.8.1952
KIURUVESI – 24.5.2022 KIURUVESI

Iisalmen Sanomien pitkäaikainen artikkeli- ja pääkirjoitustoimittaja **Heikki Pennanen** menehtyi 23.–24. toukokuuta 2022 välisenä yönä koronaan. Hän oli syntynyt Kiuruvedellä 30. elokuuta 1952.

Oulun yliopistossa Hepe opiskeli ensin biologiaa, mutta pian hän vaihtoi pääaineekseen suunnittelu-
maantieteen.

Opintojen jälkeen maatalan pojalle sopi hyvin maataloustoimittajan työ *Iisalmen Sanomissa* 1980-luvun alussa. Myös yhteiskunnalliset aiheet ja politiikka kiinnostivat.

Muutaman vuoden Hepe ehti olla *Iisalmen Sanomien* toimituspäällikkönä, mutta suurimman osan työurastaan hän toimi artikkeli- ja pääkirjoitustoimittajana. Siinä tehtävässä hän pitkälti määritteli lehden kannan oman alueen, kotimaan ja maailmankin asioihin. Kolumneja ja pääkirjoituksia häneltä ehti syntyä noin 8000.

Hepe käsitteli myös *Lukijan mielpide*-sivun kirjoitukset. Tekstaripals-

KUVA: RIITTA KUMPULAINEN

tan hän otti sivulle jo hyvin varhaisessa vaiheessa.

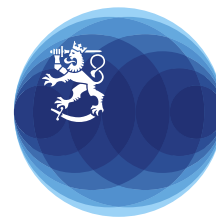
Hepe oli pitkään yhdyshenkilönä koulujen suuntaan Sanomalehti koulussa -viikkoon liittyen ja oli innostamassa nuoria lukemaan lehtiä myös jokakeväisen *Uutisviisaat*-kilpailun avulla.

Vapaa-ajallaan Hepe harrasti ravi-veikkausta, golfia ja viime vuosina myös keilailua.

Hepellä ei ollut omaa perhettä, mutta sisarusten lapset ja lapsenlapset olivat hänelle läheisiä. Kaikki joulunsa hän vietti lapsuutensa kotipaikalla Murrolla.

Pirjo Nenola

Kirjoittaja on Heikki Pennasen pitkäaikainen työtoveri

Kehityspolitiikkaa journalistille

– haku auki vuoden 2023
Kehitysakatemiaan

Ulkoministeriö järjestää tammikuussa 2023 journalistille tarkoitetun kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön perehtymisohjelman. Kehitysakatemiaan kuuluu matka Keniaan. Lisäksi 1-2 toimittajalla on mahdollisuus vierailla myös Somaliassa. Hakukierros on auki 11.-30.11.22.

Ohjelma koostuu kahdesta vajaan työpäivän mittaisesta seminaaripäivästä (11. ja 20.1.23) Helsingissä sekä noin viikon matkasta Keniaan (20.-28.1.23). Ohjelmassa tutustutaan Suomen kehityspolitiikkaan sekä Kenian ja Somalian ajankohtaiseen tilanteeseen.

Ohjelmaan valitaan 6-8 toimittajaa, jotka työskentelevät eri medioille. Ulkoministeriö ilmoittaa valinnoista hakijoille joulukuun puoliväliin mennessä.

Kurssille valittavilta edellytetään osallistumista ohjelmaan kokonaisuudessaan. Ohjelman kielinä ovat suomi ja englanti.

Tarkemmat hakuohjeet osoitteessa

um.fi/kehitysakatemia

Ansökningsinformationen på svenska:

um.fi/utvecklingsakademien

**Ulkoministeriö
Utrikesministeriet**

KOULUTUKSET

Työhyvinvointikoulutus

Työhyvinvointikoulutus työterveystalo Heltin kanssa. Maksuttomat webinaarit on tarkoitettu kaikille Journalistiliiton jäsenille. Linjoilla ovat psykoterapeutti Ville Merinen ja Heltin työterveyspsykologi Mari Laari.

Aika: ke 7.12.2022 klo 13

Paikka: Webinaari

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

Koulutuspäällikkö nina.porra@journalistiliitto.fi. Journalistiliitto.fi/tapahtumat

Järjestäjä: SJL

JSN:n seminaari

Julkisen sanan neuvoston puheenjohtaja

Eero Hyvönen tapaa liiton jäseniä webinaarissa. Hyvönen kertoo, millaiset teemat

näkyvät kanteluissa ja *Journalistin ohjeiden*

päivitysprosessissa. Luvassa on puhetta ainakin sponsoroidusta journalismista, lasten asemasta mediassa ja toimittajien yksityisistä sometileistä.

Aika: to 24.11. klo 13.00–14.30

Paikka: Teams

Lisätiedot ja ilmoittautumiset:

nina.porra@journalistiliitto.fi.

Journalistiliitto.fi/tapahtumat

Järjestäjä: SJL

Teknologia-akatemia

Teknologiaateollisuus ry on yhdessä Suomen Akatemian kanssa räättälöinyt Journalistiliiton jäsenille koulutuskokonaisuuden. Akatemian tarkoitus on lisätä tietämystä teknologia-alasta, uusista teknologioista ja alan tutkimuksesta. Teemat on suunniteltu yhdessä Journalistiliiton kanssa.

Aika: to 8.12.2022 12.00–17.30

Paikka: Teknologiaateollisuus, Eteläranta 10, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Viestintäjohtaja

taru.jussila@teknologiaateollisuus.fi ja

koulutuspäällikkö nina.porra@journalistiliitto.fi.

Teknologiaateollisuus.fi/akatemia

Järjestäjä: SJL ja Teknologiaateollisuus

KOKOUKSET

Valtuuston järjestäytymiskokous

Journalistiliiton valtuuston järjestäytymiskokouksessa valitaan liitolle puheenjohtaja ja hallitus seuraavalle nelivuotiskaudelle ja lisäksi linjataan toimintaa valtuustokauden talous- ja toimintaohjelmalla. Uusi hallitus aloittaa toimikautensa 1.1.2023.

Aika: ke 30.11.2022 klo 11.30–pe 2.12.2022 klo 15.00

Paikka: Helsinki Congress Paasitorni, Helsinki

Lisätiedot ja ilmoittautumiset: Ilmoittautuminen päättyi 28.10.

Järjestäjä: SJL

PALKINNOT

Suuri Journalistipalkinto 2022

Suuri Journalistipalkinto on Suomen merkittävin journalismille vuosittain annettava tunnustus. Ehdota palkittavia vuoden loppuun mennessä.

Aika: ke 8.3.2023 klo 21

Paikka: MTV3-kanava

Lisätiedot: Palkintolautakunnan sihteeri

tuomo.mora@helsinki.fi (040 843 1717)

ja palkintolautakunnan puheenjohtaja

tomi.einonen@mtv.fi (010 300 300) sekä

suurijournalistipalkinto.fi

Järjestäjä: MTV

Järjestätkö tapahtuman tai koulutuksen?

Lähetä tiivis kuvaus tapahtumastasi täältä: journalistiliitto.fi/fi/ilmoita-yhdistyksesi-tapahtumasta/

RTTL:n syysedustajakokous

Radio- ja televisiotoimittajien liiton sääntömääräinen syysedustajakokous 2022 pidetään **perjantaina 16.12. klo 17.00**. Paikka: Hotelli Scandic Grand Central Helsinki, os. Vilhonkatu 13.

Kokouksessa valitaan liitolle puheenjohtajisto ja hallitus kaudelle 2023–2024. Sääntömääräisten asioiden lisäksi kokouksessa päätetään myös liiton sääntöuudistuksesta, liiton luottamushenkilöille maksettavista korvauksista ja kutsutaan kunniajäseniä.

www.rttl.fi

Koulutus toimittajille

Mitä toimittajan on tärkeää tietää päihde-, peli- ja muista riippuvuuksista? Mitä eroa on riippuvuudella ja suurkulutuksella? Miten toimittaja voi työssään olla lisäämättä päihdeiden ongelmakäyttöön liittyvää häpeää ja leimautumista?

Maksuton koulutus tarjoaa työkaluja ammattitaitoiseen journalismiin päihdeiden käytöstä ja käyttäjistä.

Ke 23.11.2022 klo 9–11.30 / Helsinki
myllyhoitoyhdistys.fi/c/tapahtumat

ETSITKÖ ALAN PARHAITA KESÄTYÖNTEKIJÖITÄ? Ilmoita Journalistissa.

Journalisti 1/2023 ilmestyy 4.1.2023.

Lähetä aineisto meille viimeistään 14.12.2022

Lisätiedot: Journalisti.fi
– kysy myös bannereista!

JOURNALISTI

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530
Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530
Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

A-KASSA / A-KASSAN
A-kassa.fi, 020 690 455

Suvi Tuuli Kataja, 34

- Ohjaaja, käsikirjoittaja ja äänisuunnittelija Aapa Productions -tuotantoyhtiössä, yhtiön toinen perustaja.
- Erikoistunut audiokerrontaan. Opettaa audiokäsikirjoittamista muun muassa Taideyliopistossa ja Aalto-yliopistossa.
- Viimeisimpiä töitä muun muassa *Naisen kosto* -audiosarja sekä **Antti Holman** *Radio Sodoma* -podcastin äänisuunnittelu Ylelle. Palkittu kansainvälisesti muun muassa *Kun nukut, minä valvon* -ohjelmastaan.

Suvi Tuuli Kataja teki audioesseeensä "outoa ja kehoallista" musiikkia. Laajempi musiikin julkaiseminen on vielä täyttymätön haave. Kun Kataja työskentelee studiossa, Esteri-koira makoilee usein hänen työpöytänsä alla.

Suvi Tuuli Katajan essee kertoo, miltä sadomasokismi kuulostaa

Näytelmäkirjailija ja dramaturgi Liila Jokelinin valinta

Suvi Tuuli Katajan Ylelle tekemä auditiivinen essee sadomasokismista ja bdsm:stä pohtii, voiko seksuaalinen valtaleikki paljastaa todellisia valtarakenteita.

Nartut haluaa leikkiä on mukaansa-tempaava, jännittävä, selkeä ja viehättävästi musiikillinen. Kuuntelukokemukseni oli ruumiillinen, kokonaisvaltainen ja halioitunut. Essee pureutuu todellisuuden ja leikkien ja esitysten suhteeseen kattavasti ja purkaa normeja raikkaasti.

Kuvataide, videopelit, elokuvat ja porno ovat aina pitäneet sisällään simulaatioita väkivallasta ja jopa kidutuksesta. Miksi seksin kontekstissa sadomasokismiin suhtaudutaan helpommin vain patologisena perversiona? Voisimmeko alkaa suhtautua siihen enemmän hoivan, turvan, tasa-arvon ja valtarakenteita tiedostavan leikin muotona?

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiäntamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Meeri Utti, kuva

Teen töitä ja sydänveriprojekteja. Tästä tuli sydänveriprojekti, joten en hirveästi laskenut tunteja. Tein taustatöitä ja musiikkia pitkään muiden töiden ohella. Käsikirjoituksen tekstiversion kanssa työskentelin noin kuukauden ja eri ääniversioita editoin noin kuukauden”, sanoo käsikirjoittaja, ohjaaja ja äänisuunnittelija **Suvi Tuuli Kataja**.

Katajan *Nartut haluaa leikkiä* -audioesseen ensi-ilta oli Yle Radio 1:ssä vuosi sitten marraskuussa.

Esseessä Kataja tutkii seksuaalisten valtaleikkien olemusta, merkitystä ja historiaa. Kataja on haastatellut sitä varten seksuaaliterapeutti ja bondage-taiteilija **Ceci Feroxia** sekä musiikin ja sadomasokismin suhdetta tutkinutta **Anna-Elena Pääkkölää**. Lisäksi essee sisältää otteita seksialan ammattilaisten, domina **Tara Atroxin** ja **Camilla Rantasen** bdsm-sesiosta. Musiikin on tehnyt Kataja yhdessä **Jussi Liukkosen** kanssa.

Bdsm-lyhenne tulee englannin sanoista bondage, discipline, dominance, submission, sadism ja masochism eli sidonta, kuri, alistaminen, alistuminen, sadismi ja masokismi. Kataja sanoo bdsm-kulttuurin kiehtoneen häntä aina. Yksi kimmoke esseele oli shibarin eli japanilaisen sidonnan kurssi, jolle Kataja osallistui ystävänsä kanssa.

”Tajusin, miten paljon toiseen pitää luottaa, että antaa sitoa itsensä liikkumattomaksi. Luottaminen ja avuttoman hoivaaminen on kaunistaa. Bdsmissä niihin yhdistyy groteski toiminta. Halusin tutkia, mitä se tarkoittaa”, Kataja sanoo.

Kataja halusi tehdä aiheesta nimenomaan ääniteoksen. Siinä ei tarvitsi toistaa stereotyyppistä bdsm-kuvastoa, vaan kuulija voisi itse muodostaa mielikuvat. Sitä Kataja ei heti keksinyt, miten välttää stereotyyppiset äänet, kuten kahleiden helinät. Oivallukseen johti Anna-Elena Pääkkölän tutkimus: käyttämällä musiikkia.

Esseensä taustaksi Kataja luki parikymmentä kirjaa, muun muassa **Markiisi de Sadea**, **Leopold von Sacheria**, *O:n tarinan* ja *Herra Jackin ihmeellisen huoneen*. Lopulta nekin tuntuivat tunkkaisilta. Suoria lainauksia esseeseen päätyi vain suomalaisen sadomasokismi-alakulttuuriin 1980-luvulla liittyneestä *Julmia naisia* -kirjasta.

Katajan essee on suorapuheinen. Silti hänen tiedossaan ei ole sitä koskevia kohuja.

”En tiedä, onko kukaan ikinä onnistunut kohauttamaan audiolla. Suoraa yleisöpalautetta olen saanut. Mutta en mitään kuvauksia seksielämästä, vaan arkaa kiitosta mahdollisuudesta etsiä tätä puolta itsestä.” ●

Rikoksilla
voi
elättää itsensä -
myös laillisesti!